

YARGITAY KARARLARI ÇERÇEVESİNDE ADİ ORTAKLIĞIN TASFİYESİNİN MAHKEME ARACILIĞIYLA YAPILMASI

*THE LIQUIDATION OF ORDINARY PARTNERSHIPS THROUGH THE COURT WITHIN THE
FRAMEWORK OF COURT OF CASSATION DECISIONS*

Araştırma Makalesi
Oğuz YOLAL*

ÖZ

Adi ortaklığın tasfiyesi bütün ortakların elbirliği ile yapılmaktadır. Ancak ortaklar, ortaklardan birini veya birkaçı ile üçüncü kişi/kişileri tasfiye görevlisi olarak atayabilir. Tasfiye aşamasında ortaya çıkan uyuşmazlıklara ilişkin olarak Türk Borçlar Kanunu m. 644/2 ve 644/4'te düzenlemeler yer almaktadır. TBK m. 644/2 gereğince, ortaklar, tasfiye görevlisi atanmasında anlaşamadıkları durumda, her bir ortak mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep edebilecektir. TBK m. 644/4 gereğince ise tasfiyeye ilişkin uyuşmazlıklar ilgililerin talebi üzerine mahkemece çözüme kavuşturulacaktır. Türk Borçlar Kanunu'nda mahkemenin tasfiyeyi bizzat yapabileceğine dair açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle öğretilde tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılmasına ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Yargıtay tarafından verilen kararlar tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılabileceği yönündedir. Adi ortaklığın tasfiyesinde uygulamada genellikle sona erme nedeninin gerçekleştiğine dair karar verilmesi ile birlikte ortaklığın tasfiyesi de mahkeme aracılığıyla yapılmaktadır. Bu çalışma içerisinde adi ortaklığın tasfiyesinin mahkeme aracılığıyla yapılması, tasfiye usulüne ve tasfiye payına ilişkin uyuşmazlıkların mahkeme tarafından çözümlenmesi, tasfiye görevlilerinin atanmasının mahkemeden talep edilmesi hususları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adi Ortaklık, Tasfiye, Sona Erme Nedenleri, Tasfiye Görevlisi, Tasfiye Davası

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1819906

Makalenin Geliş Tarihi: 08.11.2025

Makalenin Kabul Tarihi: 22.04.2026

* Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı

E-Posta: oguzyolal@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1333-4854

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

ABSTRACT

The liquidation of an ordinary partnership is, as a rule, carried out jointly by all partners acting collectively. However, the partners may appoint one or more among themselves or third parties as liquidators. Provisions governing disputes that may arise during the liquidation process are set forth under Articles 644/2 and 644/4 of the Turkish Code of Obligations (TCO). Pursuant to Article 644/2 TCO, where the partners fail to reach a consensus regarding the appointment of a liquidator, each partner is entitled to request the court to appoint a liquidator. In accordance with Article 644/4 TCO, disputes related to the liquidation shall be resolved by the court upon the request of the interested parties. The TCO does not expressly confer authority upon courts to personally conduct the liquidation. Consequently, divergent doctrinal positions have emerged concerning whether liquidation may be executed through judicial intervention. Jurisprudence of the Court of Cassation, however, consistently supports the view that liquidation may indeed be carried out by the court. In practice, once the ground for dissolution is determined, courts typically proceed not only with declaring the termination of the partnership but also with executing the liquidation process within the same proceedings. This study examines the judicial liquidation of ordinary partnerships, judicial resolution of disputes regarding the method of liquidation and distribution of liquidation shares, and the procedural mechanism through which the appointment of liquidators may be requested from the court.

Keywords: Ordinary Partnership, Liquidation, Grounds for Dissolution, Liquidator, Liquidation Lawsuit

EXTENDED SUMMARY

When the dissolution grounds of an ordinary partnership arise under Turkish law, the partnership enters into the liquidation phase. The liquidation of an ordinary partnership is regulated in Articles 642–644 of the Turkish Code of Obligations (TCO). According to the Code, liquidation is primarily to be carried out jointly by all partners, unless they appoint one or more liquidators. However, in practice, conflicts frequently arise at this stage, because the liquidation period is when disagreements and conflicting interests between partners intensify. As a result, judicial intervention becomes a practical necessity.

Article 644/2 of the TCO allows each partner to apply to the court for the appointment of liquidators if they cannot reach an agreement among themselves. Additionally, Article 644/4 provides that disputes regarding the liquidation procedure and partners' liquidation shares shall be resolved by the court upon request. While the TCO does not explicitly regulate that liquidation must be conducted by the court, both legal scholarship and the Court of Cassation have long accepted that liquidation can be carried out under judicial supervision. This approach stems from the historical practice established during the former Code of Obligations era, which has continued under the TCO. Similarly, Swiss law—upon which the Turkish provisions are modeled—does not explicitly regulate judicial liquidation but recognizes through doctrine and precedent that each partner may request liquidation from the court.

The court's role, however, is not to conduct liquidation directly. Rather, liquidation duties, which involve accounting and technical financial processes, are executed by liquidators appointed under the court's supervision. Thus, the court functions as a supervisory and dispute-resolution authority, providing a legal framework that ensures both procedural efficiency and protection of partners' rights.

The study discusses multiple doctrinal views regarding judicial liquidation. One view argues that, in the absence of an explicit statutory provision, the court lacks authority to conduct liquidation and may only resolve disputes between partners. An opposing view maintains that judicial liquidation is permitted through the application of Article 1/2 of the Turkish Civil Code, which allows the judge to fill legislative gaps in line with legal principles. According to this view, liquidation must be judicially supervised whenever partners cannot perform the liquidation themselves. Another perspective emphasizes that, in dissolution lawsuits, the court must determine liquidation shares and ensure that liquidation is carried out through experts and liquidators, as liquidation is inseparable from dissolution. These discussions reflect the functional necessity and systematic interpretation of judicial involvement in liquidation.

The Court of Cassation has consistently ruled that liquidation may be performed by the court or under its oversight, and judgments have been overturned when courts issued dissolution decisions without addressing liquidation. This confirms that liquidation is an integral and mandatory stage following dissolution, and it cannot be left unresolved.

The appointment of liquidators is another essential issue. Under TCO Article 644/2, when partners cannot agree, the court must appoint a liquidator upon the request of any partner. Multiple liquidators may be appointed and must act jointly unless otherwise decided. The doctrinal debate concerning whether liquidators must be appointed unanimously or by majority hinges on principles of minority protection and the trust-based nature of partnerships. Given that liquidation is the final and most sensitive stage of the partnership relationship, unanimity is the more appropriate rule to safeguard the interests of all partners. Where unanimity cannot be reached, judicial appointment prevents impasse.

Although the TCO does not expressly regulate the removal of liquidators, Articles 274–275 of the Turkish Commercial Code, applicable by analogy, allow for removal when there is just cause. Loss of trust, professional incompetence, or unwillingness to act are valid grounds. Removal may be requested by any partner or exercised by the court *ex officio*.

Regarding jurisdiction, ordinary partnership liquidation cases are generally heard by civil courts of first instance. However, if the partnership operates a commercial enterprise, the dispute constitutes a relative commercial case under Article 4 of the Turkish Commercial Code, and jurisdiction belongs to the commercial court of first instance. If there is no commercial court in the jurisdiction, the civil court continues the proceedings as a commercial court (Article 5/3 TCC).

Finally, the request for judicial appointment of liquidators should be treated as a non-contentious jurisdiction matter, because it does not involve partners asserting substantive rights against one another but

rather concerns the proper administration of the liquidation process. This interpretation aligns with the procedural regime for collective partnerships, where appointment of liquidators is expressly classified as non-contentious.

In conclusion, although the TCO lacks explicit provisions on judicial liquidation of ordinary partnerships, doctrine and Court of Cassation jurisprudence firmly recognize judicial supervision as necessary. The appointment of liquidators by the court in situations of disagreement, and the execution of liquidation under judicial oversight, ensure procedural efficiency, legal certainty, minority protection, and equitable resolution of partnership obligations. Thus, judicial involvement serves as an indispensable mechanism in achieving a fair and functionally effective liquidation process.

GİRİŞ

Adi şirkette sona erme nedenlerinin gerçekleşmesi sonucunda şirket tasfiye sürecine girecektir. Adi şirketin tasfiyesine ilişkin hükümler Türk Borçlar Kanunu¹ m. 642-644 arasında düzenlenmiştir.² Tasfiye usulü kenar başlıklı³ TBK m. 644'ün⁴ ilk fıkrasında, tasfiye yapmaya yetkili ortaklar; ikinci fıkrasında tasfiye görevlisinin⁵

¹ Türk Borçlar Kanunu, Resmî Gazete, 4 Şubat 2011, sayı 27836.

² Kollektif şirket ile anonim şirketin tasfiyesine ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) daha ayrıntılı hükümler mevcuttur. TTK m. 267-303 kollektif şirketlere ilişkin tasfiyeyi (TTK m. 328 atfı ile komandit şirketler açısından); TTK m. 536-548 anonim şirketlere ilişkin tasfiyeyi (TTK m. 643 atfı ile limited şirketler açısından) düzenlemektedir. Anılan hükümlere bakıldığında adi şirketin tasfiyesine ilişkin hükümlerin yetersiz kaldığı görülmektedir. Bkz. Erol Ulusoy, "Adi Ortaklığın Tasfiyesi ve Mahkemelerin Görevi," *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 5 (2015): 892-893, <https://izlik.org/JA68MZ55MG>; Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku C. I* (On İki Levha Yayıncılık, 2021), 168.

³ TBK m. 644'ün kenar başlığı tasfiye usulü olmasına karşın, hükmün tasfiye usulünden farklı düzenlemeleri de içerdiği görülmektedir. Gerçekten TBK m. 644/3 hükmünde tasfiye görevlisinin ücretine ilişkin düzenleme ve TBK m. 644/4 hükmündeki uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye başvurulması tasfiyenin usulü ile ilgili hükümler değildir. Dolayısıyla TBK m. 644'ün içeriği ile hükmün tasfiye usulü şeklindeki kenar başlığının birbiri ile uyumlu olmadığı ifade edilebilir. Ayrıca bkz. Ulusoy, "Adi Ortaklığın Tasfiyesi," 892.

⁴ TBK m. 644'ün gerekçesinde, sehven tasarının ilgili hükmünün üç fıkradan oluştuğu belirtilmiştir.

⁵ TBK m. 644/2'de tasfiye görevlisi atanması düzenlenmesine karşın; tasfiye memuru atanmasına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda tasfiye görevlisinin tasfiye memuru olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği tartışması gündeme gelmiştir. Öğretide tasfiye görevlisinin, tasfiye memuru olarak anlaşılması gerektiği, zira memur kavramının bir emir alan, bir işle görevlendirilen anlamına geldiği ifade edilmiştir. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi C. I* (Adalet Yayınevi, 2024), § 5 N 28; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Adalet Yayınevi, 2024), § 5 N 24. Tartışmaya girmeksizin tasfiye görevlisi ifadesinin tasfiye memuru olarak kullanımı için bkz. Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (Beta Yayıncılık, 2025), 41; Hikmet Kanık, "Yapı Ortaklığından Doğan Hukuki Sorunlar," içinde Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan (On İki Levha Yayıncılık, 2023), 316; Vildan Peksöz, *Medenî Usûl Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri* (On İki Levha Yayıncılık, 2022), 234; Efe Can

atanması; üçüncü fıkrasında tasfiye görevlisinin ücreti ve dördüncü fıkrasında ise tasfiye sürecine ilişkin itiraz düzenlenmiştir. TBK m. 644/4 gereğince, “*Tasfiye usulüne veya tasfiye sonucunda her bir ortağa dağıtılacak paya⁶ ilişkin olarak doğabilecek uyuşmazlıklar, ilgililerin istemi üzerine hâkim tarafından çözüme bağlanır*”.

Adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin hükümlerde mahkemenin görev alabileceği üç hüküm bulunmaktadır. Bunlar i) TBK m. 639/1-b.7 gereğince, haklı sebeplerin varlığı hâlinde şirketin feshinin mahkemeden talep edilmesi; ii) TBK m. 644/2 gereğince mahkemeden tasfiye görevlisinin atanmasının talep edilmesi ve iii) TBK m. 644/4 hükmüdür. Ayrıca uygulamada genellikle adi ortaklığın sona erdiğinin tespiti ile ortaklığın tasfiyesinin mahkeme aracılığıyla yapılması birlikte talep edilmektedir. Yargıtay tarafından verilen kararlar adi ortaklığın tasfiyesinin mahkeme tarafından yapılabileceğine ilişkindir. Bu çalışma içerisinde adi ortaklığın tasfiyesinin mahkemeden talep edilmesi ve tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılması konuları incelenmiştir.

Yıldırım, *Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Erme Nedenleri* (On İki Levha Yayıncılık, 2023), 101 dn. 231. Ayrıca bkz. Zehra Badak Aybar, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklık Sözleşmesindeki Yenilikler ve Değişiklikler,” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, 26 (2014): 144. Yargıtay tarafından verilen kararlarda tasfiye memuru kavramının kullanıldığı görülmektedir. “*Mahkemece yapılacak iş; yukarıda açıklanan kanun hükümlerine göre, adi ortaklık sözleşmesinde tasfiyeye ilişkin hüküm bulunmadığı gözetilerek, ortakların anlaşarak tasfiye memuru belirlemelerini istemek; bu konuda anlaşamamaları halinde ise tasfiye işlemini gerçekleştirecek (ortaklığın faaliyet alanına göre konusunda uzman bir veya üç kişiyi) tasfiye memuru olarak resen atamak olmalıdır.*” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/4108, K. 2022/3470, 12 Nisan 2022. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/6741, K. 2022/352, 24 Ocak 2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/6796, K. 2021/10534, 21 Ekim 2021; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/6665, K. 2021/8830, 22 Eylül 2021. “*Buna göre mahkemece; tarafların marul yetiştirerek kazanç elde etmek üzere bir ortaklık kurdukları gözetilerek konusunda uzman bir ziraat mühendisinin tasfiye memuru olarak atanması, sonrasında tasfiye memuru tarafından TBK’nın 644. madde ve diğer tasfiye hükümleri ile tespit dosyasında belirlenen marul ekilen alan da dikkate alınarak rapor alınması ...*” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/9800, K. 2020/8006, 21 Aralık 2020.

⁶ Teknik anlamda tasfiye payı kavramının ilk kez TBK m. 644/4 hükmünde kullanıldığına ilişkin bkz. Muhammet Emin Bingöl, *Adi Ortaklıkta Pay Kavramı ve Adi Ortaklık Payının Devri* (On İki Levha Yayıncılık, 2022), 107.

I. ADİ ORTAKLIĞIN TASFİYESİNİN MAHKEME ARACILIĞIYLA YAPILMASI

A. Genel Olarak

TBK m. 644/1 gereğince tasfiye, yönetici olmayan ortaklar da dahil olmak üzere bütün ortakların elbirliğiyle yapılır. Hükümde geçen elbirliği ifadesinin birlikte olarak anlaşılması gerekir.⁷ Zira İsviçre Borçlar Kanunu (OR)⁸ Art. 550/1’de tasfiyenin, daha önce yönetimden hariç tutulanlar da dahil olmak üzere tüm ortaklar tarafından birlikte yapılacağı düzenlenmiştir. Tasfiyenin nasıl yapılacağını düzenleyen mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) m. 540/1 hükmü de “*Şirketin hitamında tasfiye, idareden hariç olanlar dahi dahil olduğu halde bütün şeriklerce birlikte yapılmak lazımdır.*” şeklinde düzenlenmişti. Mehaz Kanun OR m. 550/1 ve mülga Borçlar Kanunu m. 540/1’de birlikte ifadesi kullanılmışken, TBK m. 644/1’de elbirliği ifadesi kullanılmıştır.

İsviçre ve Türk hukukunda adi şirketin tasfiyesine ilişkin hükümlerin tamamlayıcı nitelikte olduğu belirtilmiştir.⁹ Bizim de katıldığımız bir görüş, ortaklara tanınan dava

⁷ Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I* (Vedat Kitapçılık, 2021), 100, N. 118; Kemal Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” içinde *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, ed. M. Turgut Öz (Seçkin Yayıncılık, 2025), 1170; Kendigelen ve Kırca, *Şirketler Hukuku*, 169.

⁸ Obligationenrecht (İsviçre Borçlar Kanunu), OR.

⁹ Daniel Staehelin, “Art. 545-551,” içinde *Basler Kommentar Obligationenrecht II, Art. 530- 964/OR inkl. Schluss- und Übergangsbestimmungen*, ed. Rolf Watter ve Hans Ueli Vogt (Helbing Lichtenhahn Verlag, 2024), Art. 548-549, N. 2; Karin Müller, “Art. 530-551,” içinde *OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch)*, ed. Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz ve Roland Fankhauser (Orell Füssli Verlag, 2023), Art. 548 N. 3; Thomas Alexander Steininger, “Art. 548-550,” içinde *SHK - Stämpfli Handkommentar, Personengesellschaftsrecht (Art. 530-619 OR)*, ed. Jürg Gian Schütz (Stämpfli Verlag AG, 2015), Art 548/549, N 6; Lukas Handschin ve Reto Vonzun, “Art. 548-Art. 551/I-III,” içinde *ZK - Zürcher Kommentar, Die einfache Gesellschaft, Art. 530-551 OR Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Obligationenrecht, 4. Teil: Die Personengesellschaften*, ed. Lukas Handschin (Schulthess Juristische Medien AG, 2009), Art. 548-551 N. 36; Karin Müller, Walter Fellmann ve Simon Leu, “Mehrwertbeteiligung eines einfachen Gesellschafters bei der Liquidation der Gesellschaft” içinde *Theorie und Praxis des Unternehmensrechts*, ed. Peter Jung, Frédéric Krauskopf ve Conradin Cramer (Schulthess Juristische Medien AG, 2020), 498; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Yetkin Yayınları, 2023), 101; Murat Yusuf Akın, “Adi Şirket,” içinde *Şirketler Hukuku*, ed. Sami Karahan (Mimoza Yayınları, 2013), 106; Fikret Eren ve Ünsal Dönmez, *Eren Borçlar Hukuku Şerhi C V* (Yetkin Yayınları, 2023), 2154-2155; Sarp Şahankaya, *Adi Ortaklıklarda Haklı Sebeplerle Fesih ve Ortaklıktan Çıkarma* (Adalet Yayınevi, 2021), 286; Oruç Hami Şener, *Adi Ortaklık* (Yetkin Yayınları, 2008), 516; Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı* (Filiz Kitabevi, 2026), 84; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1170. Ayrıca bkz. Ela Karatay ve Mustafa Alper Gümüş, “Adi Ortaklığın Tasfiyesinde Yönetim,” *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi* 15, 34 (2023): 216-17, 224, 237; Mehmet Buğra Akyıldız, *Adi Ortaklığın Sona Ermesi* (Adalet Yayınevi, 2025), 258. Adi ortaklığın tasfiyeye ilişkin hükümlerinin yedek nitelikte

açma hakları dışındaki hükümlerin emredici nitelikte olmadığını, ortaklığa dava açma hakkı tanıyan TBK m. 644/2 ve 644/4 hükümlerinin ise emredici nitelikte olduğunu belirtmiştir.¹⁰ Bu durumda emredici nitelikte olmayan tasfiye hükümlerinin aksi, şirket sözleşmesiyle veya ortakların sonradan alacakları bir kararla belirlenebilecektir.

Adi ortaklığın tasfiyesinin mahkeme aracılığıyla yapılmasına ilişkin TBK’da açık bir hüküm bulunmadığından, tasfiye sürecinde mahkemenin görevli olup olmayacağı ileride değinileceği üzere öğretide tartışılmıştır. Öğretide yer alan tartışmalar bir yana, mülga BK’dan itibaren Yargıtay tarafından istikrarlı bir şekilde tasfiyenin mahkemeler aracılığıyla yapılacağına dair kararlar verilmiştir. Hâl böyle olunca öğreti ve uygulama arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkmıştır. Mülga BK’da tasfiyenin mahkeme tarafından yapılmasına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktaydı. Ancak Yargıtay kararları ile tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılabileceğine yönelik bir uygulama gelişmişti.

Mehaz Kanun olan OR Art. 550’de adi şirketin tasfiyesinin gerçekleştirilmesi düzenlenmiştir. Anılan hüküm iki fıkradan ibaret olup, ilk fıkrasında, adi şirketin sona ermesinden sonra yapılacak olan tasfiye işlemlerinin yönetimden hariç tutulmuş olanlar da dahil olmak üzere bütün ortaklar tarafından birlikte yürütüleceği düzenlenmiştir. Hükmün ikinci fıkrasında ise şirket sözleşmesinde ortağın kendi adına ortaklık hesabına belirli işlemler konusunda yetkili olduğu öngörülmüşse, ortağın şirketin sona ermesinden sonra bu işlemleri tek başına yapmaya yetkili olduğu ve diğer ortaklara hesap vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü üzere İsviçre Borçlar Kanunu’nda tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak İsviçre

olduğuna ilişkin bkz. Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 100, N. 115. Mülga BK m. 538-540 hükümlerinin düzenleyici nitelikte olduğuna ilişkin bkz. Aynur Yongalık, *Adi Şirkette Sermaye Payı* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1991), 104. Ayrıca bkz. İrfan Baştuğ, *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri* (İstiklal Matbaası, 1974), 48 dn. 65.

¹⁰ Raziye Aksu, *Adi Ortaklıkta Tasfiye Kurumu* (Yetkin Yayınları, 2024), 110-111.

öğretisinde¹¹ ve Federal Mahkeme kararında¹² her ortağın adi şirketin tasfiyesinin yürütülmesini mahkemeden talep edebileceği ifade edilmiştir. Hatta öğretilerde tasfiye görevlisi atanması, tasfiye planının onaylanması ve belirli önlemler alınması gibi işlemler için mahkemenin uygun bir yol olduğu belirtilmektedir.¹³

TBK’da adi şirketin sona erme nedenlerinden birinin gerçekleşmesi sonucunda, tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak TBK m. 644/4 gereğince tasfiye usulüne veya ortağa düşecek olan tasfiye payının hesaplanmasına ilişkin uyuşmazlıklar, ilgililerin talebi üzerine mahkeme tarafından çözülecektir. Görüldüğü üzere burada esasında ilgililerin tasfiye usulüne veya tasfiye usulünden bağımsız olarak ortağın tasfiye payına ilişkin itirazı düzenlenmiştir.¹⁴ Bu durumda tasfiye usulüne veya ortağa düşen tasfiye payına ilişkin uyuşmazlıklar bakımından mahkemeye başvurulabilecektir. Ancak TBK m. 644/4 ile tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılmasının istenilmesi farklı hususlardır. Zira TBK m. 644/4’te tasfiye işlemlerine başlanmış ve tasfiye sürecinde tasfiye usulüne veya tasfiyenin tamamlanmasıyla birlikte ortağa düşen tasfiye payına ilişkin uyuşmazlıklar için mahkemeye başvurulmaktadır. Dolayısıyla TBK m. 644/4 kapsamında tasfiye sürecindeki uyuşmazlık için bir itiraz süreci öngörülmüştür. Mahkemeden tasfiyenin talep edilmesinde ise adi şirketin sona ermesiyle birlikte tasfiye mahkeme aracılığıyla

¹¹ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 1; Peter Jung, “Art. 530-551,” içinde *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530–771 OR*, ed. Vito Roberto ve Hans Rudolf Trüeb (Schulthess Juristische Medien AG, 2023), Art. 547-551 N. 11; Rolf Sethe, “Art. 530-551,” içinde *Kurzkomentar OR*, ed. Heinrich Honsell (Helbing Lichtenhahn Verlag, 2014), N. 12; Müller, “OR Kommentar,” Art. 550 N. 6; Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 11; Herman Becker, *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi*, çev. A. Suat Dura (Yargıtay Yayını No:24, 1993), 1237.

¹² Federal Mahkeme bir kararında öncelikle adi ortaklığın sona erdiğini ve tasfiyesinin yapılması gerektiğini belirtmiş; sonrasında ise tasfiye payının nasıl tespit edileceğini açıklamıştır. Bkz. BGer 4A_398/2010 vom 14. Dezember 2010. Anılan karara ilişkin değerlendirmeler için bkz. Bertrand G. Schott, “Liquidation einer einfachen Gesellschaft - Art. 545 ff. OR sowie (analog) Art. 582 ff. OR,” *ius.focus* 6 (2011): Nr 145.

¹³ Sethe, “Kurzkomentar OR,” Art. 547–551 N. 12.

¹⁴ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 213, 219.

yapılmaktadır. Öğretide¹⁵ ve Yargıtay kararlarında¹⁶ tasfiyenin mahkemeden talep edilmesi, tasfiye davası olarak adlandırılmıştır.¹⁷ Tasfiyenin mahkeme tarafından yapılmasına ilişkin hüküm bulunmamasından dolayı, tasfiye davasının mümkün olup olmadığı öğretide tartışılmıştır. Çalışma içerisinde öncelikle öğreti görüşleri ve Yargıtay kararlarına yer verilmiş, sonrasında ise değerlendirme yapılmıştır.

B. Öğretideki Görüşler

Adi şirketin tasfiyesinin mahkeme tarafından yapılması hususunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Hâkim olan ilk görüşe göre¹⁸, ortaklar tasfiye konusunda

¹⁵ Şener, *Adi Ortaklık*, 545; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Legem Yayınevi, 2023), 909; Aksu, *Tasfiye*, 150; Soysal Özenli, *Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar* (Kazancı Hukuk Yayınları, 1988), 175; Mehmet Burak Demir, *Adi Ortaklığın Tasfiyesi* (Yetkin Yayınları, 2021), 138; Resul Narin, “Adi Şirketin Sona Ermesi (BK m. 535 – 541)” (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2010), 98.

¹⁶ “Öncelikle belirtilmelidir ki, adi ortaklığın feshi ve tasfiyesi davası, bir eda davasıdır.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2024/3921, K. 2025/3184, 29 Mayıs 2025. Benzer Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2024/4307, K. 2025/638, 5 Şubat 2025; Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E. 2024/840, K. 2024/4955, 18 Aralık 2024; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 2993, K. 4748, 7 Haziran 1993 (Turgut Uygur, *Açıklamalı – İctihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sekizinci Cilt* (Seçkin Yayıncılık, 2010), 9868-9869).

¹⁷ Öğretide tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılması “yargısal tasfiye” olarak ifade edilmiştir. Bkz. Ela Karatay, *Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil* (Seçkin Yayıncılık, 2023), 109; Bora Gemicioğlu, *Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil* (Vedat Kitapçılık, 2022), 212, 214. Ayrıca bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 213. Kanaatimizce yargısal tasfiye kavramı, tasfiyenin mahkeme tarafından yapıldığını ifade ettiği için kavram olarak sorunlara yol açacaktır. Öncelikle mahkemeden tasfiye görevlisi atanması istenmişse, mahkeme tarafından yapılan bir tasfiye söz konusu olmayacaktır. Keza bu durumda mahkeme sadece tasfiye görevlisi atayacak ve tasfiyenin yürütülmesi faaliyetine karışmayacaktır. Dolayısıyla her bir ortağın talebi üzerine mahkemece tasfiye görevlisi atanması, yargısal tasfiye olarak nitelendirilemeyecektir. Burada tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılması durumunda yargısal tasfiyenin söz konusu olup olmadığı tartışılabilir. Ancak bu durumda dahi tasfiye esasında mahkemece yapılmamaktadır. Mahkeme tasfiye görevlisi atayarak, tasfiyenin, mahkemenin denetimi ve gözetimi altında tasfiye görevlileri aracılığıyla tamamlanmasını sağlamaktadır. Bu nedenle hem tasfiye görevlilerinin mahkemeden talep edilmesinde hem de tasfiyenin mahkeme tarafından yapılmasında yargısal tasfiye kavramının kullanılması sorunlara yol açacaktır.

¹⁸ Şener, *Adi Ortaklık*, 545; Kendigelen ve Kırca, *Şirketler Hukuku*, 170; Eren, *Borçlar Hukuku*, 909; Eren ve Dönmez, *Borçlar Hukuku Şerhi*, 2153; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1172; İlhan Yiğit, “Adi Ortaklığın Konusu ve Doğurduğu Hukuki Sonuçlar,” *Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, 2 (2024): 329, <https://doi.org/10.51562/nkuhukuk.2024526>; Mehmet Ali Aykun, “Adi Ortaklığın Sona Ermesi ve Tasfiyesi (TBK m.620-645)” (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2019), 88; Özenli, *Uygulamada Adi Ortaklık*, 175; Cemil Alver, *Adi Şirket Ve Ticaret Kanunu Genel Esasları* (Gaye Matbaacılık, 1991), 20; Narin, “Adi Şirketin,” 98; Anıl Köroğlu, *Medeni Usul Hukuku Bakımından Ortaklığın Giderilmesi Davası* (On İki Levha Yayıncılık, 2020), 46; Kanık, “Yapı Ortaklığından,” 316. Şirket sona ermesine rağmen tasfiye işlemlerine başlanmamışsa, ortağın mahkemeye başvurusu üzerine, mahkemenin şirkete tasfiye memuru atayarak, tasfiyeyi sonuçlandırması gerekir. Bkz. İsmail Kayar, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Ticaret Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2018), 349. Her ne kadar Yargıtay kararlarında tasfiyenin bizzat mahkeme tarafından

anlaşamazlarsa, her ortak şirketin tasfiyesini mahkemeden talep edebilir. Bu durumda adi şirketin tasfiyesi mahkeme aracılığıyla tasfiye görevlisi atanarak yapılacaktır. Anılan görüşü savunan yazarlardan bir kısmına göre¹⁹, TBK m. 644/2 ve TBK m. 644/4 hükümlerinin değerlendirilmesi sonucu her iki hükümden hareketle kanun koyucunun adi ortaklığın tasfiyesi yolunu kapattığı sonucuna ulaşılamaz. Zira TBK'nın yürürlükte olduğu dönem açısından da sona eren bir adi ortaklığın tasfiyesi için tasfiye davası açılabilir. Bu durumda öncelikle ortakların iradesinin esas alınması gerekmektedir. Ortakların tasfiye hususunda hiçbir şekilde anlaşamayacakları durumda yargısal tasfiye söz konusu olacaktır.

İkinci görüşe göre²⁰, tasfiyede mahkemelerin yargılama yapma ve uyuşmazlık hakkında karar vermekten başka görevi bulunmamaktadır. Mahkemelerin tasfiyeyi bizzat atayacakları bir tasfiye görevlisi aracılığıyla yapması mümkün değildir. Zira Anayasa m.

yapılacağına ilişkin ifadeler bulunsa da, esasında mahkeme tarafından gerçekleştirilen bir tasfiye süreci bulunmamaktadır. Adi şirketin tasfiyesi atanmış olan tasfiye görevlileri tarafından yürütülecek ve mahkemeler, tasfiyenin amacına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetlemekle görevli olacaktır. Bkz. Zeynep Berre Pakdil Doğan, “Adi Şirketin Tasfiyesi ve Sona Ermesi” (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2023), 92; Nihal Ural, *Adi Ortaklık Sözleşmesinin İradi Sona Ermesi Ve Hukuki Sonuçları (Fesih Ve Tasfiye)* (On İki Levha Yayıncılık, 2025), 267. Hâkimin tasfiye sırasında meydana gelen uyuşmazlıklar hakkında karar verebileceğine ilişkin bkz. Nüşin Ayiter, *Türk Medenî Kanunu ve Borçlar Kanununda Elbirliği Ortaklıkları (İştirak Halinde Mülkiyet)* (Yeni Desen Matbaası, 1961), 176. Adi şirketin tasfiyesi için mahkemeye gidilmesi mümkün olmakla birlikte, mahkeme şirketin tasfiyesini kendi üstlenmeyecek tasfiye memurunu veya memurlarını atayacaktır. Bkz. Şaban Kayıhan, *Şirketler Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2024), 88. Uçar, mülga BK'nın yürürlükte olduğu dönemde, adi şirket ortaklarının tasfiye hususunda anlaşamadıkları takdirde tasfiyenin yapılmasının mahkemeye düşen bir görev olduğunu belirtmiştir. Bkz. Salter Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih ve Tasfiye* (Kazancı Matbaacılık, 1996), 38, 53. Tasfiyenin hâkim tarafından yapılabileceğine ilişkin bkz. Necip Bilge, *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri* (Sevinç Matbaası, 1971), 471.

¹⁹ Bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 214, 222.

²⁰ Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 900-901. Yazar mahkemelerin tasfiye ile görevli olduğuna ilişkin örnek hükümler vermiştir. Paylı mülkiyette paylaşmaya ilişkin TMK m. 699/2'ye göre, “*Paylaşma biçiminde uyuşma sağlanamazsa, paydaşlardan birinin istemi üzerine hâkim, malın aynen bölünerek paylaştırılmasına*” karar verecektir. Aynı şekilde terekenin resmi tasfiyesinin düzenlendiği TMK m. 634/1'e göre, “*Resmî tasfiye, sulh mahkemesince veya atayacağı bir ya da birkaç tasfiye memuru tarafından*” yapılacaktır. Anılan hükümlerde paylaşma ve tasfiyenin mahkemece yapılacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bkz. Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 901-902. Mahkemenin tasfiye görevlisi aracılığıyla tasfiye yapması hukuken mümkün değildir ve bu durum kamu düzenine aykırılık oluşturmaktadır. Bkz. Emine Özdamar, “Adi Ortaklığın Sona Ermesi ve Tasfiye,” *Terazi Hukuk Dergisi* 14, 154 (2019): 1217. Ortaklar, şirketin tasfiyesinde anlaşmaya varamadıkları takdirde, uyuşmazlığın çözümü için dava açabileceklerdir. Bkz. Peksöz, *Medenî Usûl*, 234-235. Ancak yazara göre mahkemelerin görevi HMK m. 1 gereğince kanunla belirleneceğinden ve kanunda mahkemelere adi ortaklığın tasfiyesini gerçekleştirme görevi verilmediğinden, bu davada mahkemeden tasfiyeyi gerçekleştirmesi istenemeyecektir.

142 gereğince ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)²¹ m. 1 gereğince mahkemelerin görevi kanunla düzenlenir. Adi şirketin tasfiyesinin mahkeme tarafından yapılacağına ilişkin kanunda herhangi bir hüküm yer almamakta ve hatta mahkemenin tasfiyede görevli olduğu sonucuna varılacak bir yoruma dayanak olan hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle mahkemelerin tasfiye görevlileri aracılığıyla tasfiyeyi yaptırımları kamu düzenine aykırılık oluşturmaktadır.

Üçüncü bir görüşe göre²², fesih ve tasfiyeye ilişkin açılan bir davada mahkeme, davacının tasfiye payına karar vermelidir. Ancak mahkeme tarafından atansa dahi tasfiye memuru bu husustaki uyuşmazlığı çözmeye yetkili değildir. Bu nedenle sadece tasfiye görevlisi atanması yeterli olmayacaktır. Bilirkişi incelemesiyle sonuca varılamayacak durumlarda tasfiye görevlisi atanacak ve tasfiye bilançosu mahkemeye sunulana kadar dava askıda kalacaktır. Bu süreçte tarafların veya tasfiye memurunun talebi ile uyuşmazlıklar hakkında karar alınabilecektir. Sonuç olarak tasfiye payına ilişkin davada mahkeme sadece tasfiye memuru atayarak, talebi reddedemeyecektir. Bu hâlde mahkemenin bilirkişi veya tasfiye memuru atayarak, bunlar tarafından verilecek olan tasfiye ve bilançoya göre karar vermesi gerekir.

Dördüncü bir görüşe göre²³, tasfiye davası açılarak mahkemece tasfiyenin yapılması mümkün olmalıdır. Çünkü TBK m. 644/4'te, tasfiye usulüne veya tasfiye sonucunda her bir ortağa dağıtılacak paya ilişkin olarak doğabilecek uyuşmazlıkların, ilgililerin istemi üzerine hâkim tarafından çözüme bağlanacağı düzenlenmiştir. Tasfiye usulünün içeriğinin çok geniş olması ve TBK m. 644/4'ün tasfiyenin her aşamasında mahkemeye başvurulmasına izin vermesi, bunun en başta tasfiye davası olarak görülmesini gerektirir. Tasfiye işlemleri muhasebe ve uzmanlık bilgisi gerektirdiği için, tasfiye işlemleri için kural olarak bir tasfiye görevlisi atanmalıdır. Ayrıca TBK m. 644/4'te tasfiye işlemleri için mahkemeye başvurulabileceği açıkça düzenlendiğinden, bu durum Anayasa m. 142'ye aykırı olmayacaktır.

²¹ Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Resmî Gazete, 4 Şubat 2011, sayı 27836.

²² Yaşar Karayalçın, *Ticaret Hukuku – II. Şirketler Hukuku* (Sevinç Matbaası, 1973), 166.

²³ Aksu, *Tasfiye*, 156-157, 297; Raziye Aksu, *Şirketler Hukuku Ders Kitabı* (Yetkin Yayınları, 2025), 145.

Beşinci bir görüşe göre²⁴, tasfiyenin mahkemece yapılmasının dava edilmesi durumunda mahkeme tasfiyeyi yapmaya bizzat karar veremez. Çünkü mahkemelerin kanunen sınırlı olan idari görevleri arasında tasfiye yer almadığından, talep olması durumunda dahi mahkemenin tasfiye etmemesi gerekir. Sonuç olarak ortakların tasfiye yapılması için açacakları davada mahkemeler tarafından tasfiye memuru atanması gerekecektir. Mahkemelerin tasfiye görevlisi atamayarak, tasfiye işlemlerinin bizzat mahkeme tarafından yapılmasına karar vermesi emredici hükümlere aykırı olacaktır.

Son bir görüşe göre²⁵ ise mahkemece tasfiyenin yapılması mümkün olmakla birlikte, mahkemenin tasfiye memuru/memurları atamasına gerek olmaksızın, tasfiye bizzat mahkeme tarafından yapılmalıdır. Zira tasfiye memurunun atanması, tasfiye davası açılmasından önceki aşamayı ifade eder ve tasfiye memuru bu aşamada atanır. Ortakların tasfiye memuru atanmasında anlaşamamaları hâlinde artık tasfiye memuru atanması söz konusu olmaz.

İsviçre öğretisinde adi şirketin dış tasfiyesinin yapılmasına gerek kalmamışsa, diğer bir ifadeyle tüm borçları ödenmiş ve malvarlığı sadece nakitten oluşuyorsa, tasfiye görevlisinin atanmasına gerek olmadığı belirtilmiştir.²⁶ Bu durumda her ortak eda davası açarak tasfiye payının ödenmesi talep edebilecektir.²⁷ Mahkeme bu durumda şirket malvarlığının kapsamı, masrafların miktarı, katılım paylarının değeri ve iadesi ile kâr payının tutarına ilişkin karar verecektir.²⁸ Türk hukukunda konu tartışmalıdır. Bir görüş istisnai olarak tasfiye görevlisi olmadan da mahkemenin tasfiyeyi yapabileceğini belirtmiştir.²⁹ Örneğin, adi şirketin borcunun bulunmadığı, sadece nakit parasının bulunduğu bir durumda, mahkeme kolaylıkla katılım payının iadesini yapabilecek ve

²⁴ Hayri Domaniç, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I* (Temel Yayınları, 1988), 437 vd; Hayri Domaniç, *Adi-Kollektif ve Komandit Şirketler* (Eskin Matbaası, 1988), 115 vd.

²⁵ Turgut Sengir, “Karar İncelemeleri (Adi Ortaklıklarda Tasfiye Memuru Tayini),” *Batider* 5, 3 (1970): 596.

²⁶ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 10. Tasfiye görevlilerinin atanması sadece dış tasfiye aşamasında gereklidir. Zira tasfiye görevlileri fiilen dış tasfiye aşamasında faaliyet göstereceklerdir. Bkz. Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 14.

²⁷ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 10.

²⁸ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 10.

²⁹ Aksu, *Tasfiye*, 156-157.

artanı tasfiye bakiyesi olarak dağıtabilecektir.³⁰ Diğer bir görüş ise burada davacının talebine göre değerlendirilme yapılması gerektiğini, davacı tarafından sadece nakit paranın verilmesi talep edilmiş ise mahkemenin bilirkişi atayarak, bilirkişi raporuna dayanarak paylaşım yapabileceğini belirtmiştir. Ancak davacının tasfiye görevlisi atanması talebinin bulunduğu hâllerde, tasfiyenin, mahkemenin denetimi altında, tasfiye görevlisi aracılığıyla yapılması gerekmektedir.³¹

C. Yargıtay Kararları

Adi şirketin tasfiyesine ilişkin Yargıtay kararları incelendiğinde tasfiyenin mahkeme tarafından yapılacağına ilişkin iki farklı ifadeye yer verildiği görülmektedir. Bir kısım kararlarında, tasfiyenin ortakların anlaşması suretiyle ya da anlaşamadıkları takdirde bizzat mahkemece yapılacağına³² ilişkin ifadeler yer almaktadır. İkinci kısım kararlarında ise mahkeme tarafından tasfiyenin bizzat yaptırılması gerektiği³³ veya mahkemenin tasfiye görevlisi atayarak tasfiyenin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.³⁴

³⁰ Aksu, *Tasfiye*, 157.

³¹ Ural, *Adi Ortaklık*, 268.

³² “Ortaklar tasfiyeyi istememiş olsalar bile, ortaklık sona ermekle kendiliğinden tasfiye aşamasına girer. Tasfiyede sözleşme özgürlüğü esasının benimsenmesinin bir sonucu olarak ortaklar; ortaklığın tasfiyesi bakımından kanundaki hükümlere uygun tasfiyeyi kendi aralarında anlaşarak gerçekleştirebilirler. Ancak tasfiye husunda ortaklar anlaşamazlar ve tasfiye istemi ile mahkemeye başvururlarsa, bu durumda tasfiyenin mutlaka mahkeme tarafından bizzat gerçekleştirilmesi gerekir...O halde adi ortaklığın tasfiyesi ya ortakların anlaşması suretiyle ya da bizzat mahkemece yapılır. Bunun dışında bir olanak yoktur...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/1978, K. 2024/390, 25 Ocak 2024. Tasfiyenin mahkemece bizzat yapılması gerektiğine ilişkin aynı yöndeki diğer Yargıtay kararları şu şekildedir: Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/4330, K. 2024/3723, 19 Kasım 2024; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/3719, K. 2024/2540, 24 Eylül 2024; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/5842, K. 2024/1398, 25 Nisan 2024; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2022/2560, K. 2022/9201, 6 Aralık 2022; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2020/642, K. 2020/5755, 9 Aralık 2020; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2019/5558, K. 2020/1034, 10 Şubat 2020; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2013/19506, K. 2014/4076, 17 Mart 2014; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 1743, K. 4129, 11 Mayıs 1993 (Şener, *Adi Ortaklık*, 569); Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2013/3554, K. 2013/6981, 29 Nisan 2013; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 967/3-763, K. 186, 18 Mart 1972 (Alver, *Adi Şirket*, 20 dn. 10); Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 8972, K. 7930, 13 Aralık 1966 (Şener, *Adi Ortaklık*, 547-548).

³³ “Somut olayda; taraflar arasındaki ortaklığın fiilen son bulduğuna göre tasfiyenin de mahkemece bizzat yaptırılması gerekir. Ortaklığın feshi ile ortaklığın tasfiyesi ayrı ayrı hukuki işlemlerdir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/2152, K. 2020/3889, 2 Temmuz 2020. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/1480, K. 2020/2693, 4 Haziran 2020.

³⁴ “Ayrıca eldeki davada, adi ortaklığın tasfiyesi için taraflarca veya anlaşamamaları hâlinde mahkemece atanacak tasfiye memuru tarafından ortaklığın sona erdiği tarih itibarıyla ortaklığın aktif ve pasifi ile birlikte tüm mal varlığı belirlenerek hazırlanan mal varlığı bilançosu taraflara tebliğ edilmeli, bu husustaki itirazlar toplanacak delillere göre değerlendirilmeli; daha sonra tasfiye memuru tarafından ortaklığın malvarlığına ilişkin satış ile nakde çevirme işlemi gerçekleştirilmeli ve en son olarak da

Kararlarda kullanılan ifadelerden açıkça tasfiyenin bizzat mahkemece yapılması veya mahkeme aracılığıyla yapılması anlamı çıkmaktadır.

Yargıtay tarafından verilen daha sonraki kararlarda tamamen bu yönde olup, adi şirketin tasfiyesinin mahkeme aracılığıyla yapılabileceği belirtilmiştir.³⁵ Nitekim bir kararda, şirketin sona ermesinin uyuşmazlık konusu olmadığı ve şirketin tasfiye edildiğine ilişkin delil olmamasından hareketle, tasfiyenin mahkeme tarafından yapılması gerektiği belirtilmiştir.³⁶ Diğer bir kararda ise açık bir şekilde tasfiyenin ortakların elbirliği ile yahut bizzat mahkemece yapılacağı vurgulanmıştır.³⁷ Bütün bu kararlar

işlemler sonucu oluşan değerden, tasfiye memurları tarafından öncelikle ortaklığın borçları ödenmeli ve ortaklardan her birinin, ortaklığa verdiği avanslar ile ortaklık için yaptığı giderler ve katılım payı geri verilmeli, bundan sonra bir şey artarsa, bu kazanç veya zarar da belirlenerek ortaklara paylaştırılmak üzere son bilanço düzenlendikten sonra hâkim tarafından tasfiye işlemini sonlandırılmalı ve bu doğrultuda hüküm oluşturulmalıdır.” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2017/457, K. 2020/469, 24 Haziran 2020. Benzer yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/1893, K. 2024/809, 27 Şubat 2024.

³⁵ Yargıtay tarafından verilen 1959 tarihli bir kararda tasfiyenin doğrudan mahkemece yapılması gerektiği belirtilmiştir. “*Her ne kadar Borçlar Kanununun adi ortaklığın tasfiyesine ait 538, 539. ve 540. maddeleri tasfiyenin tarafların rıza ve anlaşmaları ile yapılmasını esas tutmuş ve ortaklara tasfiye muamelelerine ait birtakım haklar tanımakla yetinmiş ve tasfiyenin mahkemece yapılmasının istenebileceği yollu bir esas kabul etmemiş ise de, tasfiyenin her safhası için ayrı ayrı davalar açılıp, diğer tarafın tasfiyenin o safhasında üzerine düşen borçları yerine getirmeye mecbur tutulması için karar alınması mümkün bulunduğu düşünülecek olursa, tasfiyenin mahkemece yapılması için de dava açılabilmesinin kabulü gerekir. Esasen ortaklar arasında bir defa uyuşmazlık çıktıktan sonra onların yeniden anlaşabilmeleri çok uzak bir ihtimaldir ve birçok davaya yer kalmadan tek bir dava ile ortaklık mallarının satışını ve taraflar arasındaki hesap durumunu tespit etmek üzere karar verilmesini sağlamak kanunun ruhuna uygun olacaktır. Hakim bu davada diğer davalardakinden daha fazla tarafları anlaştırmaya ve yapılacak muameleler üzerinde onların rızalarını almaya (olabildiği kadar) gayret sarf edecektir. Tasfiyenin hakim tarafından yapılabileceği yollu görüşe ilim sahasında da yer verilmiştir. (Prof. Dr. Necip Bilge-Hususi Borç Münasebetleri, Ankara 1958, sh. 349)”* Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 10298, K. 1415, 2 Şubat 1959, (Şener, *Adi Ortaklık*, 568-569). Aynı yöndeki diğer kararlar şu şekildedir: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2018/16, K. 2018/1315, 4 Temmuz 2018; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 1743, K. 4129, 11 Mayıs 1993 (Şener, *Adi Ortaklık*, 569); Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 2611, K. 3756, 29 Mayıs 1985 (Şener, *Adi Ortaklık*, 569); Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 2580, K. 5577, 5 Ekim 1989 (Şener, *Adi Ortaklık*, 570).

³⁶ “*Taraflar arasında adi ortaklığa ilişkin yazılı bir sözleşme bulunmamakta ise de, 01.01.2001 tarihinde %50 hisseli muhasebe bürosu işletmek üzere ortaklığın kurulduğu ve bu ortaklığın 2010 yılı Ocak ayında sona erdiği uyuşmazlık konusu değildir. Ancak ne var ki, adi ortaklığın fiilen son bulması tasfiyenin yapıldığını kanıtlamaz. Ortaklığın tasfiye edildiği yasal delillerle kanıtlanamaması hâlinde ise tasfiyenin mahkemece yapılması gerekir.”* Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2017/961, K. 2020/347, 4 Haziran 2020.

³⁷ “*Ortaklığın feshinin ve hesaplarının çıkarılmasının istenmesi tasfiye isteğini de kapsar. O halde adi ortaklığın tasfiyesi ya ortakların anlaşması suretiyle ya da bizzat mahkemece yapılır. Bunun dışında bir olanak yoktur. Somut olayda; Çubuk İcra Müdürlüğü'nün 2009/2465, 2354, 2564 E. sayılı dosyalarında davalı Y. M. 'den alacaklı olan davacıya, borçlu Y. M. 'nin Y. M. -U. P. adi ortaklığının tasfiyesi için dava açmak üzere yetki verilmiş, ortaklardan U. P. 08.08.2009 tarihinde ölmüş, eldeki dava 31.12.2010 günü açılmıştır. Ortaklardan birinin ölümü ortaklık ilişkisi bakımından bir sona erme sebebi olarak*

incelendiğinde, tasfiye işlerinin doğrudan mahkeme tarafından yapılacağına dair açık bir kanun hükmü bulunmamasına rağmen, özellikle fesih istemine ilişkin davalarda mahkemelerin tasfiye işlemlerini yapmakla yetkili olduğunun belirtildiği görülmektedir.³⁸ Mahkemelerin bu yönde karar vermelerinin gerekçesi olarak birden fazla dava açılmasının önüne geçmek olduğu ifade edilebilir. Zira adi ortaklığın feshinin talep edilmesinden sonra, ortakların tasfiye konusunda anlaşmaları çok mümkün görünmemekte ve böylelikle mahkeme tarafından TBK m. 644/2 kapsamında tasfiye görevlisi atanması gündeme gelmektedir. Dolayısıyla ortakların anlaşamadığı bir durumda adi şirketin tasfiyesi ile ilgili birden çok davanın açılması muhtemel olmakta ve bu durumda birçok dava açılması yerine, hâlihazırda görevli olan mahkeme tasfiye yapmaktadır.

Öğretide, TBK’da açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen, Yargıtay’ın tasfiye davasının açılmasına ilişkin kararlarını kanun boşluğunu doldurmak suretiyle verdiği belirtilmiştir.³⁹ Zira mahkeme, Türk Medeni Kanunu (TMK)⁴⁰ m. 1/2 gereğince adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin varsaydığı bir kanun boşluğunu doldurarak, her bir ortağın tasfiye davası açabileceğini belirtmiştir.⁴¹ Kanaatimizce TBK m. 644/2 ve 644/4’te tasfiye aşamasında mahkemenin görevli olduğu hükümler düzenlenmiş olsa da tasfiyenin mahkeme tarafından yapılacağına ilişkin bir hüküm yer almadığından, kanun boşluğunu doldurarak mahkeme aracılığıyla tasfiye yapılması uygulaması TBK dönemi açısından da geçerli olacaktır. Çünkü TBK m. 644/4 hükmünde, tasfiye sürecine ilişkin uyuşmazlıkların mahkeme tarafından çözüme bağlanacağını belirtilmesi esasında dolaylı olarak tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılabileceğini göstermektedir. Burada

kabul edildiği ve ortaklığın ölümünden sonra da devam edeceğine dair bir şartın varlığı da iddia ve ispat edilemediği için U. P.’ün ölümü ile ortaklık son bulmuş ve tasfiye aşamasına girmiştir. Adi ortaklığın tasfiyesinin bizzat mahkemece yapılması gerekir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2013/3554, K. 2013/6981, 29 Nisan 2013.

³⁸ Yargıtay tarafından verilen kararlarda mahkemece tasfiyenin nasıl yapılacağına dair aşamalar da belirtilmiştir. Öğretide Yargıtay kararları ile kararda belirtilen tasfiye aşamaları “*yargısal tasfiye görevlisinin sadece yargısal tasfiye içerisinde iş görebileceği yönündeki, TBK m. 644/f. 2 hükmünü göz ardı eden yanlış bir yargısal kabulü de yansıtmaktadır*” şeklinde eleştirilmiştir. Bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 220.

³⁹ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 219, 239.

⁴⁰ Türk Medeni Kanunu, Resmî Gazete, 8 Aralık 2001, sayı 24607.

⁴¹ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 219, 239.

Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK)⁴² düzenlenen diğer ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanması gerektiği düşünülse dahi⁴³, tasfiyenin mahkeme aracılığıyla yapılmasına ilişkin diğer ticaret şirketlerinde de bir hüküm bulunmamaktadır.

D. Görüşümüz: Mahkemelerin Tasfiye Görevlisi Aracılığıyla Tasfiye Yapabileceği

Kanaatimizce her bir ortağın mahkemeden adi ortaklığın tasfiyesini talep etmesi ve mahkemenin tasfiye görevlileri aracılığıyla tasfiyeyi yapması mümkündür. Zira mahkemenin tasfiyede görevli olmadığı kabul edilmesi durumunda, tasfiyenin tamamlanması süreç olarak uzayacak, mahkemelerin iş yükü artacak ve bu durum usul ekonomisine aykırı olacaktır. Bu hâlde TBK m. 644/4 hükmünün uygulanması da sorunu çözmeyecektir. Zira TBK m. 644/4'e göre, ilgililer tasfiye usulüne ve ortağa düşen tasfiye payına ilişkin uyuşmazlıklar için mahkemeye başvurabileceklerdir. Dolayısıyla TBK m. 644/4 hükmünün uygulanabilmesi için şirketin tasfiyesine başlanmış olması gerekmektedir.

Mahkeme aracılığıyla tasfiye yapılamayacağının kabul edilmesi durumunda şirketin feshi talebine ilişkin başvuruda mahkeme şirketin feshine karar verecek; diğer sona erme nedenlerinden biri gerçekleşmişse, şirketin sona ermesine hükmedecek, ancak tasfiye işlemleri bakımından herhangi bir karar almayacaktır. Şayet mahkemece şirketin sona ermesine karar verilirse, şirket tasfiye aşamasına geçecek ve ortaklar tasfiyeyi elbirliği ile yapacak (TBK m. 644/1) veya tasfiye görevlisi atayacaklardır (TBK m. 644/2). Ortaklar, tasfiye görevlisi atanmasında anlaşamazlarsa, TBK m. 644/2 kapsamında mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep edebileceklerdir. Tasfiye görevlisinin yaptığı tasfiye sonucunda bir uyuşmazlık çıkması hâlinde, ilgililer TBK m. 644/4 kapsamında mahkemeye başvurabileceklerdir. Ancak mahkemenin adi şirketin sona ermesine karar verip, tasfiye yapmaması durumunda; şirketin sona ermesinde dahi anlaşmayan ortaklar kendi aralarında tasfiye yapamayacak; hatta tasfiye görevlisi dahi

⁴² Türk Ticaret Kanunu, Resmî Gazete, 14 Şubat 2011, sayı 27846.

⁴³ Ulusoy'a göre, adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin ayrıntılı hükümlerin bulunmaması "*olumlu kanun boşluğu*" niteliğindedir. Bu durumda hâkim uyuşmazlığı TMK m. 1 gereğince kendisini kanun koyucu yerine koyarak gidermek yerine; ticaret şirketleri açısından düzenlenen hükümleri kıyasen uygulayarak kanun boşluğunu doldurmalıdır. Bkz. Ulusoy, "Adi Ortaklığın Tasfiyesi," 893.

atayamayacaklardır. Hâl böyle olunca TBK m. 644/4 kapsamında adi şirketin tasfiyesi için tekrar mahkemeye başvurularak, uyuşmazlığın mahkeme tarafından çözümlenmesi beklenecektir. Görüldüğü üzere bu durum hem usul ekonomisine aykırı olmakta hem de şirket tasfiyesinin uzamasına neden olmaktadır. Zira şirketin sona ermesi kararının verilmesi ile birlikte şirket hâlihazırda tasfiye sürecine girmiş olacaktır. Bu durumda mahkemenin sadece sona erme kararını vermesi hem tasfiye sürecini uzatmaktan hem de taraflar açısından masraflı olmaktan öteye bir anlam ifade etmeyecektir.

Bu noktada mahkemenin sadece şirketin sona ermesine karar verdikten sonra, tasfiyenin ortaklar tarafından veya TBK m. 644/2 gereğince mahkeme tarafından atanan tasfiye görevlileri aracılığıyla yapılması gerektiği ileri sürülebilir. Ancak Yargıtay kararlarında da belirtildiği üzere mahkeme tarafından öncelikle, ortaklara bir tercih hakkı tanınarak tasfiye yapılması sorulmakta, ortakların tasfiyede anlaşılamaması durumunda mahkemece tasfiye görevlisi atanmaktadır. Şayet mahkemece tasfiye yapılmasının mümkün olmadığı kabul edilirse, tasfiyeye ilişkin uyuşmazlıklar TBK m. 644/2 ve 644/4 hükümleri gereğince mahkeme tarafından çözülecektir. Böyle bir durumda uyuşmazlık tekrar mahkemeye intikal etmiş olmaktadır. İşte tasfiye sürecinin uzamasına neden olacak bu durum yerine, tasfiye davası ile mahkemenin tasfiye yapabileceği en başından kabul edilmelidir.

Yargıtay kararlarında tasfiyenin bizzat mahkemece yapılacağına dair ifadeler ile kastedilen esasında mahkemenin tasfiye görevlileri aracılığıyla tasfiye yapmasıdır. Adi şirketin tasfiyesi uzmanlık gerektirdiği için bunun mahkeme tarafından yapılması mümkün değildir. Dolayısıyla mahkeme tasfiyeyi bizzat yapmayacak, mahkemenin denetimi ve gözetimi altında atanacak olan tasfiye görevlileri aracılığıyla tasfiye tamamlanacaktır. Ayrıca mülga BK'da tasfiyenin mahkeme tarafından yapılacağına dair açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle, mahkemeler tarafından adi şirketin tasfiyesinin yapılması tartışmaya açık bir husustu. Ancak TBK m. 644/4 hükmünde, tasfiyeye ilişkin uyuşmazlık durumunda, mahkemeye söz konusu uyuşmazlığı çözme görevi verilmiştir. Bu durumda TBK m. 644/4 hükmü ile mahkemelerin adi şirketin tasfiyesi ile ilgili uyuşmazlıklarda görevli oldukları açık bir şekilde düzenlenmiştir.

Adi şirketin tüm borçları ödenmiş ve malvarlığı sadece nakitten oluşuyorsa, kanaatimizce bu durumda mahkeme tarafından adi ortaklığın borçlarının bulunmadığının ve malvarlığının sadece nakitten oluştuğunun tespiti tasfiye görevlileri aracılığıyla yapılabilecektir. Burada mahkemece bilirkişi atansa dahi bilirkişilerin adi şirketin malvarlığı olup olmadığını veya borçlarının bulunup bulunmadığını tespit etmeleri mümkün değildir. Aynı şekilde adi şirketin malvarlığının bulunmaması durumunda da her bir ortağın tasfiye davası açması mümkündür.⁴⁴ Zira adi şirketin malvarlığının olup olmadığı ancak yapılacak tasfiye sonucunda ortaya çıkacaktır.⁴⁵ Ayrıca tasfiyenin talep edilmesi sadece şirketin aktiflerinin paylaşılmasının yanında şirketin borçlarının karşılanmasını ve ortakların zarara katılmalarını da kapsar.⁴⁶

E. Tasfiye Davasının Tarafları

Tasfiye davası, tasfiyeyi talep eden ortak tarafından açılacaktır. Ortak sıfatına sahip olmayan kişi/kişilerin tasfiye davası açabilmesi mümkün değildir.⁴⁷ Bu kapsamda şirket alacaklıları, tasfiye davası açamayacaklardır.⁴⁸ Davayı açan ortağın şirkette yönetim yetkisine sahip olup olmaması, dava açma bakımından önem arz etmeyecektir. Ortaklardan birinin ölümü hâlinde, tasfiye davası ölen ortağın bütün mirasçıları tarafından açılmalıdır.⁴⁹ Dava mirasçıların tamamı ile açılmamışsa, dava reddedilmemeli ve mahkeme tarafından bu eksikliğin tamamlanması için süre verilmelidir.⁵⁰

⁴⁴ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 12.

⁴⁵ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 12.

⁴⁶ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 12.

⁴⁷ Aksu, *Tasfiye*, 157; Ural, *Adi Ortaklık*, 274; Özenli, *Uygulamada Adi Ortaklık*, 175; Pakdil Doğan, “Adi Şirketin,” 94; Narin, “Adi Şirketin,” 99.

⁴⁸ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 548-549 N. 1; Sethe, “Kurzkommentar OR,” Art. 547-551 N. 12; Yiğit, “Adi Ortaklığın,” 330; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 215.

⁴⁹ Demir, *Adi Ortaklığın*, 142; Narin, “Adi Şirketin,” 99-100.

⁵⁰ Demir, *Adi Ortaklığın*, 142; Narin, “Adi Şirketin,” 99-100. “...özellikle davadaki fesih ve tasfiye isteminin, davalı ile davacının miras bırakanı (annesi) S. E. arasındaki varlığı, ölüm nedeniyle sona erdiği ve tasfiye edilmediği çekişmesiz olan adi ortaklığa ilişkin bulunduğu dosya kapsamından açıkça anlaşılmasına; her ne kadar; niteliği gereği, görülmekte olan davanın S. E. 'in aralarında zorunlu dava arkadaşlığı bulunan tüm mirasçılarınca birlikte açılması gerekli ve davacı dışındaki diğer mirasçı E. E. (Kaya) davacı durumunda değil ise de, bu usuli eksikliğin mahkemece tamamlanmasının olanaklı bulunmasına göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire Bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2005/348, K. 2005/362, 8 Haziran 2005. Bir başka kararda, davacıya, dava dışı ortağın davaya dahil edilmesi için süre verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Dava, adi şirkette elbirliği mülkiyetinin bulunması nedeniyle, davacı olarak yer almayan adi şirketin tüm ortaklarına karşı yöneltilmelidir (HMK m. 59-60).⁵¹ Ortaklardan birinin ölümü ile şirket sona ermişse, davanın mirasçılarının tamamına karşı yöneltilmesi gerekmektedir. Yargıtay tarafından verilen bir kararda, mirasçılarının davalı olarak gösterilememesi hâlinde, mirasçılarının davaya dahil edilerek taraf teşkilinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.⁵² Ortaklardan birinin tasfiye davası devam ederken, ölmesi durumunda ortağın mirasçılarının davadan haberdar edilerek, davaya dahil edilmeleri gerekir.⁵³

F. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Tasfiyeye ilişkin uyuşmazlığın hangi mahkeme tarafından çözümleneceği hükümde belirtilmemiştir. HMK m. 2 gereğince, “*Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda*

“Somut olayda; davaya konu 05/07/2011 tarihli sözleşme ile Çin 'de haberleşme ekipmanları ve güvenlik sistemlerinin üretilmesi amacıyla, davacı ... ile davalı ve dava dışı ... arasında TBK'nın 620 nci maddesi (BK'nın 520. maddesi) uyarınca adi ortaklık ilişkisinin kurulduğu, ortaklık paylarının davacı ... için % 25, davalı için % 25 ve dava dışı Çinli ortak için ise % 50 olarak belirlendiği, eldeki davanın davacı ortağın ortaklığa getirmiş olduğu sermaye bedelinin tahsili istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, mahkemece; yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular çerçevesinde, sermaye bedelinin iadesi isteminin adi ortaklığın fesih ve tasfiyesi talebini de kapsadığı, taraflar arasında kurulan adi ortaklık ilişkisinin sona ermediği, ancak ortaklık ilişkisinin devamının artık mümkün olmadığı, adi ortaklığa karşı açılan işbu davanın, ortakların tümüne karşı yöneltilmesi gerektiği dikkate alınarak, dava dışı ortak ...'nın davaya dahil edilmesi için davacı tarafa usulünce süre verilerek taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esasına girilip, ortaklığın tasfiyesi kapsamında hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken;...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2022/1399, K. 2022/6029, 21 Haziran 2022.

⁵¹ Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1173; Aksu, *Tasfiye*, 157; Şener, *Adi Ortaklık*, 559; Ural, *Adi Ortaklık*, 274; Kendigelen ve Kırcı, *Şirketler Hukuku*, 170; Akın, “Adi Şirket,” 107-108; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 231, 240; Pakdil Doğan, “Adi Şirketin,” 94. Öğretide Eren, davanın tasfiyeye karşı çıkan veya davacının istediği paylaşma tarzına itiraz eden ortak veya ortaklara açılması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Eren, *Borçlar Hukuku*, 909. Tasfiye görevlisi atanmasına ilişkin dava açısından bkz. Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 78.

⁵² “Tarafların babası, 01/04/2009 tarihinde öldüğüne göre, mahkemece öncelikle murisin tüm mirasçılarının davaya dahil edilerek, taraf teşkilinin sağlanması, ardından tarafların tüm delilleri toplanarak, ortaklığın tasfiyesi hususu üzerinde durulması gerekir. Hal böyle olunca mahkemece; adi ortaklık ilişkisinde ortaklar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu göz önünde bulundurularak, ölü ortağın mirasçıları davaya dahil edilmek suretiyle taraf teşkilinin sağlanması, ardından işin esas hakkında yapılacak yargılama neticesinde, tasfiye hususu üzerinde durularak, hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme sonucu taraf teşkili sağlanmadan, yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus bozmayı gerektirmiştir...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/11910, K. 2018/11790, 20 Kasım 2018. Aynı yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2335, K. 2871, 21 Haziran 1973 (Şener, *Adi Ortaklık*, 559).

⁵³ Şener, *Adi Ortaklık*, 560; Ural, *Adi Ortaklık*, 275.

görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir". Adi ortaklıkta tasfiyenin usulüne veya her bir ortağa düşecek paya ilişkin uyuşmazlıklar malvarlığı hakkı ile ilgili olduğundan, asliye hukuk mahkemesi görevli olacaktır.⁵⁴

TTK m. 5 gereğince "*Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi*" tüm ticari davalara bakmakla görevlidir. Adi şirketin tasfiyesine ilişkin uyuşmazlık ticari dava niteliğindeyse, görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesi olacaktır. TTK m. 4/1'e göre, "*Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın*" ticari dava sayılacaktır. Anılan hüküm gereğince, tasfiye davasının ticari dava olarak nitelendirilmesinde, adi ortaklığın tasfiyesinin ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmedığının değerlendirilmesi gerekir. Kanaatimizce adi ortaklığın ticari işletme işletmesi hâlinde, ortaklığın tasfiyesi ticari işletmeyi ilgilendirmektedir. Zira ticari işletme adi şirket tarafından işletilmekte ve bu şirketin tasfiyesi kapsamında ticari işletme yer almaktadır. Bu nedenle adi ortaklık tarafından ticari işletme işletiliyorsa, bu şirketin tasfiyesi bir ticari işletmeyi ilgilendirdiğinden uyuşmazlık ticari dava olarak nitelendirilecektir.⁵⁵ Nitekim Yargıtay tarafından verilen kararlarda da adi şirketin ticari işletme işletmesi durumunda, görevli

⁵⁴ "Dava adi ortaklığın tasfiyesi isteminden ibaret olup olaya Medeni Kanunun ortaklığın giderilmesi hükümlerinin uygulanması doğru değildir. Davanın değeri dikkate alındığında davaya Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılmak üzere dava dilekçesinin görev nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken esasa ilişkin hüküm kurulması doğru görülmemiştir." Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2011/10282, K. 2011/14972, 10 Ekim 2011. Demir, *Adi Ortaklığın*, 125; Köroğlu, *Medeni Usul*, 15.

⁵⁵ Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2025), 116; Mehmet Bahtiyar, Ali Ayli, Mehmet F Şua ve Argun Karamanlıoğlu, *Ticari İşletme Hukuku* (Beta Yayıncılık, 2022), 111; İsmail Aydın, *Ticari Davalarda Dava Şartı Olarak Arabuluculuk* (On İki Levha Yayıncılık, 2022), 116-117. Adi şirketin ticari işletme işletmesi durumunda bütün ortaklar tacir sayılacak (TTK m. 12/1) ve bu işletme ile ilgili olarak çıkan uyuşmazlıklar nispi ticari dava olarak Asliye Ticaret Mahkemelerinde görülecektir. Bkz. Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku* (Filiz Kitabevi, 2025), 104; Akın, "Adi Şirket," 107. Ayrıca bkz. Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 232. Yargıtay tarafından verilen bir kararda görülecek olan mahkemenin belirlenmesinde adi şirket tarafından işletilen işletmenin ticari işletme veya esnaf işletme olup olmadığının tespit edilmesi gerektiğine karar verilmiştir. "Buna göre mahkemece, tarafların "ikizler hırdavat" isimli adi ortaklıklarının 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca Ticari işletme veya esnaf işletmesi olup olmadığının belirlenmesi sonrasında, görev hususunun değerlendirilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2015/19946, K. 245, 19 Ocak 2016 (Oruç Hami Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi* (Seçkin Yayıncılık, 2021), 133-134). Adi şirketin ticari işletme işletmesi durumunda, şirketin feshi ticari işletmeyi ilgilendirdiğinden davanın ticari dava sayılacağına ilişkin bkz. Yıldırım, *Adi Ortaklık*, 386.

mahkemenin Asliye Ticaret Mahkemesi olduğu belirtilmiştir.⁵⁶ Gizli adi ortaklığın bulunduğu hâllerde görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesi olacaktır.⁵⁷ Bu noktada adi şirketin tasfiyesine ilişkin davanın tek hâkimli veya heyet hâlinde bakılıp bakılmayacağının değerlendirilmesi gerekir. Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 5/3 heyet hâlinde bakılacak olan davalar sayılmıştır. Anılan fıkranın 3. bendinde şirketler hukukundan kaynaklanan fesih, infisah ve tasfiyeye yönelik davalara heyet hâlinde

⁵⁶ “Yapılan bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacının, 13/01/2010 tarihinde “Oyal Dış Ticaret ...” ünvanlı ticari işletmesini ticaret siciline kaydettirdiği, 31/12/2014 tarihinde de ticaret terk etmesi nedeniyle ticaret sicilinden kaydının terkin edildiği, gerek sözleşmenin imzalandığı 06/05/2013 tarihinde gerekse davanın açıldığı 25/12/2013 tarihinde ticari işletmesini kendi adına işletmesi nedeniyle tacir olan davacı ile yine tacir olduğu çekişmesiz olan davalı şirket arasındaki ihtilafın, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olduğu dosya kapsamıyla sabittir. Bu halde, uyuşmazlığa konu dava, ticari dava niteliğindedir.....Hal böyle olunca, mahkemece; davanın ticari dava olduğu gözetilerek davaya Asliye Ticaret Mahkemesinde bakılması için dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile işin esası incelenerek yazılı şekilde hüküm tesis edilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/1158, K. 2019/991, 12 Şubat 2019. Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2018/1617, K. 2018/11337, 12 Kasım 2018; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2016/5370, K. 2017/1961, 10 Nisan 2017; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2015/15473, K. 2015/16967, 2 Kasım 2015; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2014/11423, K. 2015/4597, 23 Mart 2015. Bu noktada Yargıtay tarafından verilen bir kararda uyuşmazlığın tarafların ticari işletmesi ile ilgili olmayıp, ortak olduğu ticari işletme ile ilgili olduğuna ilişkin ibare yer almıştır. Karar şu şekildedir; “Yapılan bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; uyuşmazlık, taraflar arasında fırın işletmek üzere kurulan adi ortaklığın fesih ve tasfiyesi istemine ilişkindir. Diğer bir anlatımla, uyuşmazlık, tarafların ticari işletmelerine ilişkin olmayıp, ortak olduğu ticari işletmeye ilişkindir. Kaldı ki, tarafların tacir olduğuna dair bir bilgiye de dosya içerisinde rastlanılamamıştır. Hal böyle olunca, mahkemece; davanın ticari dava niteliğinde bulunmadığı gözetilerek esasının incelenmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmiş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2016/18805, K. 2018/8661, 18 Eylül 2018. Kanaatimizce anılan karar isabetli değildir. Zira her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın nispi ticari dava sayılacaktır. Dolayısıyla adi şirket kapsamında bir fırın işletilmesi durumunda, fırının ticari işletme niteliği taşıyıp taşımadığı önem arz edecektir. Şayet fırın ticari işletme niteliğinde ise bahse konu adi şirketin tasfiyesi ticari işletme (fırın) ile doğrudan ilgilidir. Burada uyuşmazlığın tarafların ortak olduğu ticari işletmeye ilişkin olması, nispi ticari dava bakımından herhangi bir değişiklik yaratmamaktadır. Anılan kararın eleştirisi için ayrıca bkz. Yıldırım, *Adi Ortaklık*, 386-387 dn. 545.

⁵⁷ Dava konusu bir uyuşmazlıkta davacı taraf müvekkili ile karşı taraf arasında bir gizli adi ortaklık bulunduğunu, davalı taraf ise açık veya gizli şekilde bir ortaklığın bulunmadığını ileri sürmüşlerdir. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından görevsizlik kararı verilmiş, Yargıtay tarafından bu karar bozulmuştur. İlgili karar şu şekildedir; “Dava, adi ortaklığın fesih ve tasfiyesi istemine ilişkin olup, mahkemece, yazılı şekilde taraflar arasındaki uyuşmazlıkta Asliye Hukuk Mahkemesi’nin görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir...Dosya kapsamından, taraflarca oluşturulduğu iddia edilen ve tasfiyesi istenen adi ortaklığın tacir olan tarafların ticari işletmeleriyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, mahkemece, tacir olan tarafların ticari işletmeleriyle ilgili adi ortaklığın tasfiyesinde görevli olduğu hususu gözetilerek yargılamaya devam edilmesi gerekirken, görevsizlik kararı verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2016/5370, K. 2017/1961, 10 Nisan 2017.

bakılacağı düzenlenmiştir. Bu hükümde geçen şirketler ifadesinin geniş yorumlanarak, ticari işletme işleten adi şirketin feshine yönelik açılan davaya heyet hâlinde bakılması gerektiği belirtilmiştir.⁵⁸

Öğretide ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiillerin ticari iş olmasından (TTK m. 3) hareketle, ticari işletme işleten adi şirketin tasfiyesinin ticari iş niteliğinde olduğu ve devamında buna ilişkin uyuşmazlıkların ticari dava olduğu ifade edilmiştir.⁵⁹ Kanaatimizce adi ortaklığın ticari işletme işletmesi durumunda, uyuşmazlığın nispi ticari dava olarak nitelendirilmesinin nedeni ticari işi düzenleyen TTK m. 3 değildir. Zira TTK sistematığında ticari iş ile ticari dava ayrılmış ve ticari dava TTK m. 4'te düzenlenmiştir. TTK m. 4'te bir ticari işin aynı zamanda ticari dava sayılacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle ticari işletme işleten adi ortaklığın tasfiyesi davasında, her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları (TTK m. 4) nedeniyle dava nispi ticari dava olarak kabul edilmelidir.⁶⁰ Nitekim Yargıtay kararlarında da bu husus vurgulanmıştır.⁶¹ Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada, dava asliye hukuk mahkemesince devam edecektir (TTK m. 5/3).

Tasfiye davasında yetkili mahkeme, davalı ortak veya ortakların yerleşim yeri mahkemesidir (HMK m. 6/1). Ayrıca adi ortaklık sözleşme ilişkisine dayandığından, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinden de dava açılması mümkündür (HMK m. 10). Yargıtay tarafından verilen bir kararda adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin davanın sözleşmenin ifa edileceği yerde açılmasının mümkün olduğu belirtilmiştir.⁶² Başka bir

⁵⁸ Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda*, 220.

⁵⁹ Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 891-892; Özdamar, “Adi Ortaklığın,” 1217.

⁶⁰ Ayrıca bkz. Demir, *Adi Ortaklığın*, 125. Nispi ticari davanın belirlenmesinde uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması zorunluluğunun aranması öğretide tartışılmıştır. Zira bir tarafın ticari işletmesi ile ilgili uyuşmazlıklarda dahi ticari hükümlerin uygulanması gerekliliği ve devamında uyuşmazlığın ticaret mahkemesinde çözülmesi ihtiyacı ortaya çıkabilir. Bu nedenle ticari davanın belirlenmesinde ticari iş kavramından faydalanılabilir. Bkz. Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda*, 134-135.

⁶¹ “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 19/II.maddesi uyarınca, taraflardan biri için ticari iş sayılan bir işin diğeri için de ticari iş sayılması, davanın niteliğini ticari hale getirmez. Zira, Türk Ticaret Kanunu, kanun gereği ticari dava sayılan davalar haricinde, ticari davayı, ticari iş esasına göre değil, ticari işletme esasına göre belirlemiştir. Buna göre işin ticari nitelikte olması davayı ticari dava haline getirmez.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2015/19946, K. 245, 19 Ocak 2016 (Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda*, 133-134).

⁶² “HMK. nun 6. maddesi gereğince; bir davada genel yetkili mahkeme, davalının yerleşim yeri mahkemesidir. Aynı kanunun 10. maddesinde, sözleşmelerden doğan davalar için özel bir yetki kuralı

kararda ise şirket ortaklarının ikametgahlarının anlaşılabilmesi durumunda, adi şirketin merkezinde dava açılabilirliği belirtilmiştir.⁶³

II. TBK M. 644/4 HÜKMÜNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

A. Genel Olarak

TBK m. 644/4 hükmüne göre “*Tasfiye usulüne veya tasfiye sonucunda her bir ortağa dağıtılacak paya ilişkin olarak doğabilecek uyuşmazlıklar, ilgililerin istemi üzerine hâkim tarafından çözüme bağlanır*”. Anılan hüküm mülga Borçlar Kanunu’nda karşılığı bulunmayan yeni bir hükümdür.⁶⁴ TBK m. 644/4 hükmünde her ne kadar tasfiye ile ilgili uyuşmazlıkların mahkemece⁶⁵ çözümleneceği düzenlenmiş olsa da hüküm belirsizlikler ve çelişkiler barındırmaktadır. Öncelikle uyuşmazlıkların kapsamı noktasında, hüküm neredeyse bütün tasfiye sürecinin baştan yapılmasını gerektirecek şekilde geniş tutulmuştur. Gerçekten “*tasfiye sonucunda her bir ortağa dağıtılacak paya ilişkin olarak doğabilecek uyuşmazlıklar*”a ilişkin başvuru yapılması durumunda mahkeme bütün tasfiye sürecini yeniden başlatacaktır. Zira tasfiye sonucunda ortağa

konulmuştur. Anılan maddeye göre; sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde açılabilir. Somut olayda, taraflar arasında ...n projesi kapsamında...kesiminde aç kapa tünellerinin yapım işi için bir adi ortaklık sözleşmesi kurulduğu ileri sürülmüştür. Bu durumda, mahkemece; davalıların ikametgahı mahkemesi yanında, sözleşmenin ifa edileceği mahkemelerinin de yetkili olduğu, davacının seçimlik hakkını sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde dava açmak suretiyle kullandığı gözetilerek, işin esasına girilmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2016/3557, K. 2017/5011, 11 Nisan 2017.

⁶³ “Bu durum da dava tarihinde davalıların ikametgahının Ankara olduğu açık bir şekilde anlaşılabilmiştir. Her ne kadar dosya içindeki Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü’nün 24.10.1988 tarihli yazısında davalıların Ankara’da belirtilen adreste oturdukları bildirilmiş ise de, davalıların nüfus kayıtlarının Diyarbakır’da olması ve kendilerine orada tebligat yapılmış bulunması ve Ankara’da yalnızca adi ortaklığın şubesinin bulunması nedeniyle davalıların geçici olarak Ankara’da oturdukları anlaşılmaktadır. Öte yandan davanın konusu olan adi ortaklığın merkezi de Diyarbakır’da olduğundan ortaklığın feshi ve tasfiyesi işlemlerinin de orada yapılması gerekmektedir. Bu nedenlerle davaya Diyarbakır’da bakılması gerekirken, mahkemece yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan karar bozulmalıdır.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 7033, K. 2192, 22 Mart 1990 (Şener, *Adi Ortaklık*, 564).

⁶⁴ Bkz. TBK m. 644’ün gerekçesi.

⁶⁵ Anılan hükümde geçen hâkim ibaresinin doğal olarak hukuk mahkemesi olarak anlaşılması gerekmektedir. Bkz. Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 891; Pakdil Doğan, “Adi Şirketin,” 91. Aksu, *Şirketler*, 147; Aksu, *Tasfiye*, 129.

düşecek tasfiye payının hesaplanması ile ilgili uyuşmazlıklar, esasında tasfiye aşamasının tamamını kapsamaktadır.⁶⁶

İkinci olarak hükümde geçen “*uyuşmazlıklar*” ibaresi mahkemelerin iş yükünü artıracak şekilde kaleme alınmıştır. Özellikle tasfiye usulü ile ilgili bir uyuşmazlıkta mahkeme sadece uyuşmazlığa ilişkin kararını verecek, tasfiyeyi sonlandırmayacaktır. Örneğin, tasfiye görevlisinin ücretine ilişkin çıkan bir uyuşmazlıkta⁶⁷, mahkeme görevlinin ücretini tespit ederek kararını verecek, tasfiye, tasfiye görevlileri aracılığıyla devam edecektir. Böyle bir ihtimalde ileride tasfiye usulüne veya tasfiye payına ilişkin farklı bir uyuşmazlıkta tekrar mahkemeye başvurulması gündeme gelecektir. Bu durumda adi şirketin tasfiyesine ilişkin her bir uyuşmazlık için ayrı ayrı mahkemeye başvurulması ve her bir uyuşmazlığın mahkeme tarafından çözülmesi gerekecektir. Hatta devamında tasfiye payına ilişkin bir uyuşmazlıkta, mahkemenin bütün tasfiye sürecini baştan alması dahi gerekebilecektir. Görüldüğü üzere bu şekilde bir yorum hem mahkemelerin iş yükünü ağırlaştıracak hem de tasfiye sürecini uzatacak ve zorlaştıracaktır. Bu noktada öğretide TBK m. 644/4 kapsamında hâkimin taleple bağlı kalarak ilgililerin başvurduğu hususta karar vermesi gerektiği belirtilmiştir.⁶⁸ Örneğin, tasfiye görevlisine ödenecek ücret hususunda anlaşılmamış ve mahkemeye başvurulmuş ise hâkim tasfiye görevlisinin ücretine karar verecektir.⁶⁹ Bu durum taleple bağlılık ilkesi gereğince uygun görünse dahi uygulamada adi şirketin tasfiyesini hayli zorlaştıracaktır. Zira bu şekilde tasfiye sürecinde yaşanan uyuşmazlık neticesinde, uyuşmazlığın çözümü için mahkemeye başvurulacaktır. Hatta şirketin tasfiyesinde ortaklar arasındaki güven ilişkisi de azalmış olduğundan, tasfiyenin tamamlanmasını istemeyen kötü niyetli ortak tarafından TBK m. 644/4 kötüye kullanılacaktır.

TBK m. 644/4 hükmünde, uyuşmazlığın çözümünü talep eden kişilerin kapsamı geniş tutulmuş ve “*ilgililer*” ifadesi kullanılmıştır. Hükümde geçen ilgiliden kasıt adi

⁶⁶ Öğretide tasfiye usulünün tasfiye bakiyesinin hesaplanması aşamasına kadar olan tüm aşamaları kapsadığı belirtilmiştir. Bkz. Aksu, *Tasfiye*, 130.

⁶⁷ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 235.

⁶⁸ Aksu, *Tasfiye*, 131.

⁶⁹ Aksu, *Tasfiye*, 131.

şirketin tasfiyesinde hukuki menfaati olan kişiler veya onların yetkili temsilcileridir. Bu kişiler arasında doğal olarak öncelikle adi şirketin her bir ortağı yer alacaktır.⁷⁰ Bu kapsamda ortaklar, ortaklık malvarlığı değerlerinin ortaklığa mı yoksa ortakların kişisel malvarlığına mı dahil olduğu hususunda⁷¹; tasfiye görevlisi tarafından düzenlenen tasfiye açılış bilançosuna ilişkin uyuşmazlıklarda⁷² veya adi şirket borçlarının varlığına veya miktarına ilişkin uyuşmazlıklarda⁷³ mahkemeye başvurabilecektir. TBK m. 644/4 kapsamında tasfiye görevlisi, adi şirketin alacaklıları veya borçluları da mahkemeye başvurabilecektir. Örneğin, tasfiye görevlisi, kendisine ödenecek olan ücret bakımından⁷⁴; alacaklılar, tasfiye sonucu alacağının tahsil edilmemesinden veya tasfiye bilançosuna alacağının aktarılmaması⁷⁵ bakımından; borçlular ise borcun varlığı veya miktarı bakımından mahkemeye başvurabilecektir. TBK m. 644/4'te geçen ilgili kavramı somut olaya göre tespit edilecektir.⁷⁶ İlgililerin tespit edilmesi açısından, tasfiyeyi yapan kişinin ortak veya tasfiye görevlisi olması önem arz etmeyecektir.⁷⁷

⁷⁰ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 230; Numan Tekelioğlu, “Adi Ortaklıkta Ortağın Ölümü Halinde Mirasçıların Hukuki Durumu,” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, 3 (2021): 237, <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.979233>. “Adi ortaklık, ortakların anlaşması durumunda, onların kendi aralarında tasfiye edilebilir. Şayet ortaklar arasında tasfiye konusunda anlaşma sağlanamamışsa, bu durumda her ortağın mahkemeye başvurarak tasfiye talebinde bulunabileceğini kabul etmek gerekir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/2560, K. 2020/4057, 14 Eylül 2020.

⁷¹ Aksu, *Tasfiye*, 190; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1173.

⁷² Aksu, *Tasfiye*, 201-202.

⁷³ Aksu, *Tasfiye*, 250. Yargıtay tarafından verilen kararlarda da adi şirketin borçlarının varlığı ve miktarının kabul edilmediği durumlarda, bu hususun araştırılması gerektiğine karar verilmiştir. Bahse konu kararlar şu şekildedir; “...5.5.1991 tarihli bilirkişi raporunda ortaklığın borçları da gösterilmiştir. Bu hususta taraflardan diyecekleri sorulmalı ve ortaklığın borcu olduğu kabul edildiği takdirde, ortaklığa ait malvarlığının satışı sonunda elde edilecek paradan öncelikle ortaklığa ait borçların ödenmesi ve kalanın ortaklar arasında paylaştırılmasına karar verilmelidir. Şayet borcun varlığı ve miktarı kabul edilmezse, bu hususta tarafların gösterecekleri deliller toplanarak ortaklık borcunun gerçekten mevcut olup olmadığı ve miktarı tespit edilmelidir.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 3040, K. 46662, 27 Mayıs 1993 (Şener, *Adi Ortaklık*, 618); Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 2611, K. 3756, 29 Mayıs 1985 (Şener, *Adi Ortaklık*, 619-620).

⁷⁴ Aksu, *Tasfiye*, 130; Aksu, *Şirketler*, 147.

⁷⁵ Aksu, *Tasfiye*, 202.

⁷⁶ Aksu, *Tasfiye*, 130; Aksu, *Şirketler*, 147.

⁷⁷ Aksu, *Tasfiye*, 130; Aksu, *Şirketler*, 147-148; Kendigelen ve Kırca, *Şirketler Hukuku*, 170.

B. TBK m. 644/4 Kapsamında İstemin Hangi Aşamada İleri Sürülebileceği

TBK m. 644/4 kapsamında mahkemeye başvurulabilmesi için öncelikle tasfiye sürecinin başlaması gerekmektedir. Şayet tasfiye süreci başlamamışsa, tasfiye ile ilgili uyuşmazlık söz konusu olmadığından, ilgililerin mahkemeye başvurmaya da gerek bulunmamaktadır. TBK m. 644/4 kapsamında, mahkemeye başvurulabilmesi için adi ortaklığın tasfiye aşamasında olmasının zorunlu olup olmadığı açık değildir. Kanaatimizce adi ortaklık sona ermesine rağmen tasfiye aşamasına geçilmemişse, ilgililerin TBK m. 644/4 kapsamında mahkemeye başvurabilmesi mümkün değildir. Zira bu durumda henüz tasfiye işlemlerine başlanmamış olduğundan, tasfiye usulü veya tasfiye payına ilişkin bir uyuşmazlıkta söz konusu olmayacaktır. Bu durumda her bir ortak mahkemeye başvurarak tasfiye davası açabilecektir.

TBK m. 644/4 hükmünden, özellikle ortağa düşen tasfiye payına ilişkin uyuşmazlıklar ile tasfiye payının hesaplanması kadar geçen bütün aşamalar anlaşılmaktadır. Bu durumda her bir ortak esasında bütün tasfiye sürecindeki herhangi bir aşamada mahkemeye başvurarak uyuşmazlığın çözülmesini talep edebilecektir. Örneğin, ortaklardan biri, tasfiye sürecinde ortaklardan birinin şirkete vermiş olduğu avansların veya şirket için yapılan ödemelerin geri verilmediğini ileri sürerek, mahkemeye başvurabilecektir. Sonuç olarak TBK m. 644/4 kapsamında ilgililer, tasfiye tamamlanmadığı sürece⁷⁸, tasfiyenin her aşamasında mahkemeye başvurabileceklerdir.⁷⁹

C. Tasfiye Davası Açılması ile TBK m. 644/4 Arasındaki İlişki

Adi ortaklığın tasfiyesi amacıyla tasfiye davası açılması ile tasfiye süreci ile ilgili uyuşmazlıkların mahkemece çözümleneceğini düzenleyen TBK m. 644/4 birbirinden farklı hükümlerdir. TBK m. 644/4 hükmünde yapılmakta olan veya tamamlanmış olan adi şirketin tasfiyesine ilişkin bir itiraz hakkı düzenlenmiş olup, bu itiraz hakkı ile ortaya

⁷⁸ İsviçre öğretisinde her ortağın tasfiye tamamlanıncaya kadar, mahkemeden tasfiyenin yürütülmesini talep hakkı olduğu belirtilmiştir. Bkz. Staehelin, "Basler Kommentar," Art. 548-549 N. 1; Handschin ve Vonzun, "ZK - Zürcher Kommentar," Art. 548-551 N. 11.

⁷⁹ Öğretide TBK m. 644/4 hükmünün problemli olduğu belirtilmiştir. Özellikle ortaklar arasındaki uyuşmazlık durumunda tasfiyenin her aşamasında mahkemeye başvurulması, tasfiyenin tamamlanmasını güçleştirecektir. Bkz. Şener, *Teorik ve Uygulamalı*, 85. Ayrıca bkz. Şahankaya, *Adi Ortaklıklarda*, 289-290. Kanuni, iradi ve yargısal tasfiye sürecinden ilgililerin itiraz yoluna başvurabileceğine ilişkin bkz. Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 213.

çıkan uyuşmazlıkların mahkeme tarafından çözümlenmesi amaçlanmıştır. Bu durumda TBK m. 644/4 ile tasfiye davası açılması arasında bir bağ bulunmamaktadır.⁸⁰ Her bir ortağın tasfiye davası ile birlikte adi şirketin tasfiyesini mahkemeden talep etmesine, TBK m. 644/4 engel teşkil etmeyecektir. Ancak tasfiye davası açılmış ve tasfiye mahkemece atanan tasfiye görevlilerince yapılıyorsa, artık TBK m. 644/4 gereğince mahkemeye başvurularak uyuşmazlığın çözümü talep edilemeyecektir. Zira bu durumda tasfiye hâlihazırda mahkeme aracılığıyla yürütülmektedir. Dolayısıyla TBK m. 644/4 tasfiye davasının söz konusu olduğu durumlarda uygulama alanı bulamayacaktır.

III. ADİ ORTAKLIĞIN SONA ERMESİNE YÖNELİK TALEBİN TASFİYE TALEBİNİ KAPSAMASI

Adi şirket ortaklarının mahkemeden şirketin sona ermesini talep etmeleri ve açıkça sona erme talep edilmese dahi bu anlama gelen taleplerin bulunması durumunda, bu talebin şirketin tasfiyesini kapsayıp kapsamadığının değerlendirilmesi gerekir. Uygulamada genellikle dava dilekçelerinde tasfiye istenmeksizin fesih veya bu anlama gelebilecek talepler yazılmaktadır.⁸¹ Gerçekten şirketin haklı nedenle feshinin talep edildiği bir uyuşmazlıkta, mahkeme şirketin sona erdiğine karar vermesi durumunda, tasfiye işlemleri için mahkeme görevli olacak mı yoksa tasfiye işlemlerini ortaklığa mı bırakacaktır. Bu hususta öğretide bir görüş, adi ortaklıkta fesih talebinin yanında tasfiye talebinin de değerlendirilebilmesi için davacı tarafından açık veya örtülü bir tasfiye talebinin de bulunması gerektiği belirtilmiştir.⁸² Diğer bir görüş ise tasfiyenin

⁸⁰ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 219.

⁸¹ Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1172-73; Kendigelen ve Kırca, *Şirketler Hukuku*, 170; Ural, *Adi Ortaklık*, 265, 269; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 53. Bununla ilgili Yargıtay kararının ilgili kısmı şu şekildedir: “...bunun yanında adi ortaklığın fiilen sona erdiği ve dava tarihi itibarıyla ortaklığın gayri faal hale dönüştüğü, ayrıca taraf iddia ve savunmaları göz önüne alındığında TBK’nın 639/7 maddesinde belirtilen haklı sebeplerin ve dolayısıyla adi ortaklığın fesih koşullarının oluştuğu, ortaklığın fesih koşullarının oluşması sebebiyle gerekli tasfiye işlemlerinin yürütülmesi için Mahkemece tasfiye memuru atandığı, tasfiye memuru tarafından sunulan tüm raporlarda fesih ve tasfiyenin tamamlandığının bildirildiği...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2024/2870, K. 2025/3354, 17 Haziran 2025. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2025/1933, K. 2025/2979, 22 Mayıs 2025; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2022/3314, K. 2022/5751, 14 Haziran 2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/1288, K. 2022/407, 25 Ocak 2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/11499, K. 2021/9547, 5 Ekim 2021; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/9614, K. 2021/9528, 5 Ekim 2021.

⁸² Ural, *Adi Ortaklık*, 270.

mahkemeden açıkça istenebileceğini veya tasfiyenin istenilmesi anlamına gelecek durumlarda da mahkemenin tasfiye yapabileceğini belirtmiştir.⁸³

Yargıtay tarafından verilen kararlarda çeşitli taleplerin şirketin tasfiyesini de kapsayacağı belirtilmiştir. Bu kararlara göre, şirket ortaklarının fesih talebi⁸⁴; sermaye payının iadesi talebi⁸⁵; adi şirketin faaliyetlerinden dolayı kâr payı⁸⁶ ile uğranılan zararın istenilmesi⁸⁷; ortaklardan birinin ortaklığın kendisi tarafından ödenen borçlarının diğer ortağa düşen kısmını mahkemeden talep etmesi⁸⁸; ortak tarafından adi ortaklığa ait bir

⁸³ Şener, *Adi Ortaklık*, 545-546; Pakdil Doğan, “Adi Şirketin,” 92-93; Narin, “Adi Şirketin,” 98. Ortaklığın feshi isteminin tasfiyeyi de kapsayacağına ilişkin bkz. Kanık, “Yapı Ortaklığından,” 317.

⁸⁴ Ural, *Adi Ortaklık*, 265. İlk derece mahkemesi tarafından verilen bir kararda adi şirketin haklı nedenle feshine ve devamında şirketin tasfiyesine karar verilmiştir. Bölge adliye mahkemesi tarafından bu karar onanmış, Yargıtay tarafından ise Bölge Adliye Mahkemesi kararı onanmıştır. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir; “...bunun yanında adi ortaklığın fiilen sona erdiği ve dava tarihi itibarıyla ortaklığın gayri faal hale dönüştüğü, ayrıca taraf iddia ve savunmaları göz önüne alındığında TBK’nın 639/7 maddesinde belirtilen haklı sebeplerin ve dolayısıyla adi ortaklığın fesih koşullarının oluştuğu, ortaklığın fesih koşullarının oluşması sebebiyle gerekli tasfiye işlemlerinin yürütülmesi için Mahkemece tasfiye memuru atandığı, tasfiye memuru tarafından sunulan tüm raporlarda fesih ve tasfiyenin tamamlandığının bildirildiği...” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2024/2870, K. 2025/3354, 17 Haziran 2025. Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2025/1933, K. 2025/2979, 22 Mayıs 2025; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2022/3314, K. 2022/5751, 14 Haziran 2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/1288, K. 2022/407, 25 Ocak 2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/11499, K. 2021/9547, 5 Ekim 2021; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/9614, K. 2021/9528, 5 Ekim 2021; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/16550, K. 2018/7343, 28 Haziran 2018.

⁸⁵ “Bir ortak tarafından adi ortaklığa ilişkin olan sermaye payının istenmesi aynı zamanda ortaklığın fesih ve tasfiyesini de kapsar.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/16791, K. 2019/4615, 16 Mayıs 2019. Aynı yönde bkz. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, E. 2016/4068, K. 2017/311, 25 Ocak 2017.

⁸⁶ “Somut olayda; taraflar arasında 14.04.2016 tarihli, 7 yıl süreli ortaklık sözleşmesi düzenlenmiş olup, davacı davalının ortaklık sözleşmesine aykırı davrandığını iddia ederek katılım ve kazanç payları ile cezai şart talep ettiğine göre, bu talebinin ortaklığın fesih ve tasfiyesinin istediğinin kabulü gerekir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/4330, K. 2024/3723, 19 Kasım 2024.

⁸⁷ “Bir ortak tarafından adi ortaklığa ilişkin olan sermaye payının istenmesi, ortaklığın faaliyetlerinden dolayı uğradığı zararın veya kar payının talep edilmesi, aynı zamanda ortaklığın feshini ve tasfiyeyi de kapsar.” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2018/16, K. 2018/1315, 4 Temmuz 2018. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2014/11009, K. 2014/15095, 18 Kasım 2014; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2022/1399, K. 2022/6029, 21 Haziran 2022.

⁸⁸ “...İddia, savunma ve toplanan delillerden taraflar arasında bir adi ortaklığın varlığı açıkça anlaşılmaktadır. Yine tarafların beyanından söz konusu ortaklığın fiilen sona erdiği de uyumsuzluk konusu değildir. Davacı bu dava ile ortaklığın borçlarını ödediğini ileri sürerek bunlardan davalının payına düşen bölümünün ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Bu istek aynı zamanda ortaklığın tasfiyesini de kapsar. O halde mahkemece bu yönler gözetilerek, gerekli inceleme ve araştırma yapılmak suretiyle ortaklığın tasfiye hesabı yapıp sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken...” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 9463, K. 179, 20 Ocak 1992 (Şener, *Adi Ortaklık*, 558).

taşınmazdaki payının bedelinin istenmesi⁸⁹; sermaye payının tahsiline yönelik başlatılan icra takibine karşı ortak tarafından açılan menfi tespit davası⁹⁰; adi şirket sona erdikten sonra bir ortağın diğer ortağın zimmetindeki hammaddenin ve bir şirketten adi ortaklık adına tahsil ettiği parayı ve kendisinin yaptığı masrafları talep etmesi⁹¹ adi ortaklığın tasfiyesini de kapsayacaktır.⁹² Hatta mahkemenin tasfiye yapılmaksızın sadece şirketin sona ermesine yönelik karar vermesi hâlinde, tasfiyenin yapılmaması bozma nedeni olarak kabul edilmiştir.⁹³

Kanaatimizce ortağın sona erme talebi ile mahkemece ortaklığın tasfiyesinin yapılması için bu konuda açık veya örtülü olarak bir talebin bulunması gerekir. Zira HMK m. 26 gereğince “*Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir. Hâkimin, tarafların talebiyle bağlı olmadığına ilişkin kanun hükümleri saklıdır*”. Anılan hükme göre, hâkim dava dilekçesinde yer alan taleple bağlı kalacak ve talep edilmeyen

⁸⁹ “Bir ortak tarafından adi ortaklığa ait bir taşınmazdaki payının bedelinin istenmesi, aynı zamanda ortaklığın feshi ve tasfiye istemini de kapsar.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2013/14847, K. 2013/15812, 12 Kasım 2013.

⁹⁰ “Ayrıca, davalı tarafça sermaye payının tahsiline yönelik başlatılan icra takibine karşı davacı tarafından açılan menfi tespit davasının adi ortaklığın feshi ve tasfiyesini de kapsadığı açıktır.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/1706, K. 2020/4198, 16 Eylül 2020.

⁹¹ “...Taraflar arasında plastik imalat konusunda adi ortaklık kurulduğu ve 29.2.1988 tarihinde taraflarca sona erdirildiği uyuşmazlık konusu değildir. Davacı, şimdi açmış olduğu bu dava ile, davalı zimmetindeki ham madde bedelini, davalının 9.3.1989 tarihinde bir şirketten tahsil ettiği parayı ve kendisi tarafından Mâliyeye ödenen vergi borcunun tahsilini istemek suretiyle, adi ortaklığın tasfiyesini istemiş sayılır...” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 6173, K. 7622, 8 Ekim 1992 (Şener, *Adi Ortaklık*, 559).

⁹² “Uyuşmazlık, sözleşme hükümlerinin taraflarca ihlal edilip edilmediği, gelirin paylaşılıp paylaşılmadığı, davacının adi ortaklık payını alıp almadığı, cezai şart alacağının doğup doğmadığı noktalarında toplandığı anlaşılmaktadır. Tarafların tüm bu uyuşmazlık noktalarındaki taleplerinin, adi ortaklığın feshi ve tasfiyesi kapsamında bulunduğu kabul edilmeli ve uyuşmazlık; bu çerçevede ele alınıp değerlendirilmelidir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2017/1204, K. 2019/982, 12 Şubat 2019.

⁹³ “Mahkemece, bozma ilamına uyulmuş ise de, bozma ilamı doğrultusunda tasfiye işlemi gerçekleştirilmemiştir. Adi ortaklığın feshi ile ortaklığın tasfiyesinin ayrı ayrı hukuki işlemler olduğu, tarafların sona eren ortaklığın tasfiyesi hususunda anlaşılmadıkları gözetilerek, ortaklığın sona ermesinin yasal sonucu olan tasfiyenin de mahkemece bozma ilamında belirtilen sıra ve yöntem izlenerek bizzat yaptırılması ve ulaşılabilecek sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken sadece ortaklığın tasfiyesine denilerek tasfiye memuru tayinine karar verilmesi, ayrıca tasfiye biçiminin açıklanmadan, infaza elverişli bir miktar belirlenmeden yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2019/582, K. 2019/4469, 14 Mayıs 2019. Aynı yönde bkz. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 1975/5288, K. 1976/3398, 27 Nisan 1976 (Macit Yalman ve Erbay Taylan, *Adi Ortaklık* (Olgaç Matbaacılık, 1976), 240-241).

şey hakkında karar veremeyecektir.⁹⁴ Bu durumda ortaklardan biri sadece adi ortaklığın sona erdiğinin tespitini talep etmişse, mahkeme hem şirketin sona ermesine hem de tasfiyesine hükmedemeyecektir. Keza adi ortaklığın tasfiyesi hâkimin taleple bağlı olmadığı istisnai hükümlerden de değildir. Hâl böyle olunca sadece sona ermenin talep edildiği bir uyuşmazlıkta mahkeme tarafından adi ortaklığın sona ermesine karar verilmişse, tasfiye mahkeme aracılığıyla yapılmayacaktır.⁹⁵ Böyle bir durumda TBK m. 644/1 gereğince tasfiye ortak/ortaklar tarafından veya tasfiye görevlisi aracılığıyla yapılacaktır. Tasfiyenin yapılması hususunda bir uyuşmazlık ortaya çıkarsa, tasfiye davası açılarak tasfiye mahkeme aracılığıyla yapılacaktır. Nitekim Yargıtay tarafından verilen bazı kararlarda ise adi ortaklığın feshi ve tasfiyesinin ayrı hukuki işlem oldukları

⁹⁴ Ejder Yılmaz, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi C. I* (Yetkin Yayınları, 2021), 945-946; Güray Erdönmez ve Nur Bolayır, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C II* (On İki Levha Yayıncılık, 2025), 1208-1209, 1215; Osman Duran, *Medeni Usul Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi* (Seçkin Yayıncılık, 2020), 186; Timuçin Muşul, *Medenî Usul Hukuku* (Adalet Yayınevi, 2012), 269-270; Abdurrahim Karslı, *Medeni Muhakeme Hukuku* (Filiz Kitabevi, 2020), 269-270; Habip Oğuz, “Taleple Bağlılık İlkesi Bakımından Yargıtay’ın Bir Kararının İncelenmesi,” *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 8 (2016): 309, <https://izlik.org/JA53KA32CN>; Nedim Meriç, “Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi,” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, 2 (2016): 37, <https://izlik.org/JA47JW42ED>; Serpil Işık, “Medenî Usûl Hukuku Açısından 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 60’ıncı Maddesinin Değerlendirilmesi,” *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, 2 (2023): 398-399, <https://doi.org/10.54699/andhd.1297875>.

⁹⁵ Öğretide adi şirketin tasfiyesi Yargıtay tarafından verilen bir karar taleple bağlılık ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmiştir. Karara konu uyuşmazlık özetle şu şekildedir; “Davacı dilekçesinde, davalı ile 1988 yılından bu yana, cafe işletmeciliği yaptıklarını, bu işletmeye 25 yıldır emek harcadığını, işletmeyi kâr elde eder hale getirdiğini, ancak idarenin davalıya geçmesinden sonra, işletmenin zarara uğramaya başladığını, davalı tarafından kâr ödemesi yapılmadığını, sadece 5000 TL bir ödeme yapıldığını, diğer yandan da davalı tarafından ortaklıktan çıkarıldığını ileri sürülerek, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydı ile şimdilik 100.000 TL maddi tazminatın, dava tarihinden en yüksek banka faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili cevap dilekçesinde, davacının iddialarının asılsız olduğunu, aralarında adi ortaklık ilişkisinin bulunduğunu, gerçekte ortaklığa zarar verenin davacı olduğunu, davacının ortaklıktan çıkarıldığını ilişkin iddiasının gerçek olmadığını bildirerek, davanın reddini istemiştir.” Yargıtay tarafından davacının kâr payının tahsilinin talep etmesinden hareketle, adi ortaklığın feshine ve tasfiyesine karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı “Dava tarihi olan 12.03.2012 tarihi itibarıyla, sözleşmede belirlenen 10 yıllık sürenin dolduğu, diğer yandan da, davacının, davalı tarafından ortaklıktan çıkarıldığını iddia ederek, kâr payının tahsilini talep etmesi karşısında, taraflar arasındaki uyuşmazlığın; adi ortaklığın feshi ve tasfiyesi hükümleri (TBK’nun 620 ve devamı maddeleri) gereğince ve 642.maddelerindeki tasfiye hükümlerinin somut olaya uygulanması suretiyle çözümlenmesi gerekmektedir.” şeklindedir. Anılan kararın taleple bağlılık ilkesine aykırı olduğuna ilişkin bkz. Oğuz, “Taleple Bağlılık,” 310 vd. Kanaatimizce ilgili kararda olduğu gibi, dava dilekçesinde kâr payı veya tazminat talep edilmesi durumunda, bunun adi ortaklığın sona erme nedeni olarak kabul edilip edilmemesi bir yana, taleple bağlılık ilkesi gereğince, adi ortaklığı tasfiyesine karar verilememelidir. Zira kararın tamamından mahkeme aracılığıyla tasfiyenin yapılmasının talep edilmediği açıkça anlaşılmaktadır.

belirtilmiştir.⁹⁶ Fesih ve tasfiyenin ayrı hukuki işlemler olduğunun açıkça belirtilmesi karşısında, sadece fesih talebi ile hâkimin adi ortaklığın tasfiyesinin de mahkeme aracılığıyla yapılmasına karar vermemesi gerekir.

IV. ADİ ŞİRKETE TASFİYE GÖREVLİSİ ATANMASI

A. Genel Olarak

TBK m. 644/1 gereğince tasfiye, yönetici olmayan ortaklar da dahil olmak üzere bütün ortakların elbirliğiyle yapılır. Dolayısıyla adi şirkette tüm ortaklar esasında kanunen tasfiye görevlisi sıfatına sahiptir.⁹⁷ Adi ortaklıkta, şirket sözleşmesiyle veya ortakların sonradan alacakları bir karar ile ortakların biri veya birkaçı yahut üçüncü kişi/kişiler tasfiye görevlisi olarak atanabilir⁹⁸ (TBK m. 644/2). Tasfiye görevlisinin gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür.⁹⁹ Tasfiye görevlisinin ortaklık kararı ile atanmasına ilişkin öğretide bir görüş tasfiye görevlisi atanmasına ilişkin kararın, sözleşmede oyçokluğu ile karar alınabileceği öngörülse dahi oybirliği ile alınması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁰⁰ Bu görüşte olan yazarlara göre, TBK m. 644/2’de geçen,

⁹⁶ “Hal böyle olunca Mahkemeye; adi ortaklığın feshi ile ortaklığın tasfiyesinin ayrı ayrı hukuki işlemler olduğu...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2024/1968, K. 2025/469, 3 Şubat 2025. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/1978, K. 2024/390, 25 Ocak 2024; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2020/1480, K. 2020/2693, 4 Haziran 2020. Ayrıca bkz. Uygur, *Açıklamalı – İçtihatlı*, 9861. Yargıtay’ın bazı kararlarında fesih ve tasfiyenin ayrı bir hukuki işlem olduğu ifade edilmesine karşın; fesih talebinin tasfiyeyi de kapsamasının eleştiriye açık olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Yıldırım, *Adi Ortaklık*, 390 dn. 552.

⁹⁷ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 6; Aksu, *Tasfiye*, 159-160; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1170; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 40, 52; Ural, *Adi Ortaklık*, 264. Ayrıca bkz. Domaniç, *Adi-Kollektif*, 115; Domaniç, *Şerh*, 436-437. Bütün ortakların tasfiye görevlisi sıfatıyla hareket etmesi kanundan doğuyorsa, tasfiye görevlilerinin temsil yetkisinin kanuni temsil olduğuna ilişkin bkz. Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Şirketler Hukuku*, 102.

⁹⁸ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 5; Müller, “OR Kommentar,” Art. 550 N. 4; Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 889; Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 7; Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 67; Aksu, *Tasfiye*, 145; Aksu, *Şirketler*, 149; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 39; Kendigelen ve Kırcı, *Şirketler Hukuku*, 169; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 98 N. 114b; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku* (Dora Yayıncılık, 2013), 49; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 226; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1171; Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler -İkinci Cilt* (Beta Yayıncılık, 2022), 1693; Fahiman Tekil, *Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler Hukuku* (Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık, 1996), 75; Akyıldız, *Sona Ermesi*, 268.

⁹⁹ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 76; Aksu, *Tasfiye*, 145; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 226, 230; Demir, *Adi Ortaklığın*, 129; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 39-40.

¹⁰⁰ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 69-70; Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 890; Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1171; Aksu, *Tasfiye*, 145; Zekeriya Kurşat, “Yeni Borçlar Kanunumuzda Adi Ortaklık Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *İÜHFM* 70, 1 (2012): 317,

“ortakların bu konuda anlaşamamaları halinde” ifadesi kararın oybirliği ile alınmasına işaret etmektedir.¹⁰¹ Ayrıca adi şirkette tasfiyenin önemli iş niteliğinde olması ve ortaklar arasındaki ilişkinin elbirliği ilişkisi olması oybirliğini gerektirmektedir.¹⁰² TBK m. 625/3 gereğince adi şirkete “genel yetkili bir temsilci atanması ve ortaklığın olağan dışı işlerinin yürütülmesi” için bütün ortakların oybirliği aranmaktadır. Anılan hüküm kapsamında tasfiye görevlisi de tasfiye amacıyla sınırlı olmak üzere ortaklığın yönetimini ve temsilini üstlendiğinden oy birliği ile atanması gerekmektedir.¹⁰³ Diğer bir görüş ise adi şirket sözleşmesinde hüküm varsa, oy çokluğu ile de karar alınabileceğini belirtmiştir.¹⁰⁴ Üçüncü bir görüş ise tasfiye görevlisinin genel yetkili veya sınırlı yetkili olarak atanmasının mümkün olduğunu ifade etmiştir. Genel yetkili tasfiye görevlisinin atanması için oy birliği gerekirken; sınırlı yetkili tasfiye görevlisinin atanması için taraflarca kararlaştırılarak oy çokluğu yeterli olacaktır.¹⁰⁵

Kanaatimizce adi ortaklık sözleşmesinde tasfiye görevlisi atanmasına ilişkin hüküm bulunmuyorsa, “ortakların bu konuda anlaşamamaları halinde” ifadesinden hareketle, tasfiye görevlisi oybirliği ile atanmalıdır. TBK m. 624/2 gereğince, şirket sözleşmesinde kararların oy çokluğu ile alınacağı veya oy çokluğu ile tasfiye görevlisi atanabileceği belirtilmişse, tasfiye görevlisi yine oybirliği ile atanmalıdır. Zira ilk olarak hükmün lafzı “ortakların anlaşamaması” ibaresiyle, bu sonuca işaret etmektedir. İkinci olarak tasfiye aşamasında ortaklar arasındaki menfaat çatışmaları¹⁰⁶ daha ön plana çıkmakta ve ortaklar arasındaki karşılıklı güven¹⁰⁷ azalmaktadır. Bu durumda tasfiye görevlisinin oyçokluğu ile atanması, çoğunluğun karşısında azınlıkta kalan ortakların

<https://izlik.org/JA68HM43NR>; Özdamar, “Adi Ortaklığın,” 1215. Ayrıca bkz. Akyıldız, *Sona Ermesi*, 269-270.

¹⁰¹ Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 890-891.

¹⁰² Kurşat, “Yeni Borçlar,” 317.

¹⁰³ Aksu, *Tasfiye*, 145.

¹⁰⁴ Adi şirket sözleşmesinde yöneticileri oy çokluğu ile atanacağı öngörülmüşse, çoğunluk kararıyla tasfiye görevlisinin atanabileceğine ilişkin bkz. Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 5; Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 49; Akın, “Adi Şirket,” 107; Demir, *Adi Ortaklığın*, 130; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 39.

¹⁰⁵ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 212, 226.

¹⁰⁶ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 69.

¹⁰⁷ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 2.

menfaatine aykırı olabilir. Ayrıca oybirliğinin aranması, ortaklığa hiçbir şekilde tasfiye görevlisi atanamayacağı anlamına gelmemektedir. Ortaklar oybirliği ile tasfiye görevlisi atayamamaları durumunda, TBK m. 644/2 gereğince her ortak mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep edebilecektir.

B. Tasfiye Görevlisi Atanmasının Mahkemeden Talep Edilmesi

Tasfiye görevlisinin mahkeme tarafından atanmasına ilişkin mülga BK'da açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle, öğretide mahkemelerin tasfiye görevlisi atayıp atamayacakları tartışma konusuydu.¹⁰⁸ TBK m. 644/2 ile açık bir düzenleme getirilerek, mülga BK dönemindeki tartışmalara son verilmiştir.¹⁰⁹ Nitekim İsviçre Borçlar Kanunu'nda bu hususa ilişkin açık bir hüküm bulunmamasına karşın, mahkeme tarafından adi şirkete tasfiye görevlisi atanabileceği öğretide belirtilmiştir.¹¹⁰ Ortaklardan her biri mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep edebilir. Ortaklardan birinin ölmesi hâlinde bu hak mirasçıları tarafından kullanılacaktır.¹¹¹ Şirket alacaklıları tasfiye görevlisi atanmasını talep edemeyeceklerdir.¹¹² Tasfiye görevlisinin mahkemece atanması tasfiye davası ile birlikte talep edilebileceği gibi, tasfiye davası açılmaksızın da TBK m. 644/2 hükmü gereğince sadece tasfiye görevlisi atanması talep edilebilir.¹¹³ Bu

¹⁰⁸ Mülga BK döneminde adi şirkete mahkeme tarafından tasfiye görevlisi atanmasına ilişkin olarak bkz. Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku* (Vedat Kitapçılık, 2009), 94-95. Ticaret Dairesi'nin 1968 tarihli kararında mahkeme tarafından adi şirketin tasfiyesi için tasfiye memuru atanamayacağı açıkça belirtilmiştir. “Davacı davasında şirket hesaplarının görülmesi ve alacağının tahsilini istemiş, yalnız şirketin tasfiyesini yapmak üzere tasfiye memuru tayinini istemiştir. Tasfiye memurunun tayini ancak hükmî şahsiyeti bulunan ticaret şirketlerinin tasfiyesi için mümkün olup, adi şirketin tasfiyesi hakkında Borçlar Kanununun 540. maddesi ile ayrıca hüküm sevk edilmiş bulunduğu, adi şirketin tasfiyesi için tasfiye memuru tayini mümkün değildir.” TD . E 4162 K 4414, 25 Kasım 1968 (Şener, *Adi Ortaklık*, 579-580). Aynı yönde bkz. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 516, K. 1218, 3 Mart 1986 (Özenli, *Uygulamada Adi Ortaklık*, 282-283).

¹⁰⁹ TBK m. 644/2'de tasfiye görevlisinin mahkeme tarafından atanması açıkça düzenlendiğinden tartışmaya son verilmiştir. Bu konuda bkz. Kayar, *6102 sayılı Türk Ticaret*, 349 dn. 354. TBK'da adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin en önemli yeniliğin TBK m. 644/2 olduğuna ilişkin bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 212-13. Ayrıca bkz. Tamer Bozkurt, *Şirketler Hukuku* (Yetkin Yayınları, 2025), 114.

¹¹⁰ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 8; Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 72; Müller, “OR Kommentar,” Art. 550 N. 6; Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 11; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 215.

¹¹¹ Aksu, *Tasfiye*, 147-148; Aksu, *Şirketler*, 149; Akyıldız, *Sona Ermesi*, 271.

¹¹² Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 77; Aksu, *Şirketler*, 149; Aksu, *Tasfiye*, 148.

¹¹³ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 8a; Müller, “OR Kommentar,” Art. 550 N. 6; Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 11. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 215. Bu

durumda tasfiye görevlisinin atanması için mutlaka tasfiye davası açılması zorunlu değildir.¹¹⁴ Ancak tasfiye davası açıldığı takdirde tasfiye görevlisi mahkeme tarafından atanacaktır.¹¹⁵ Burada sadece tasfiye görevlisinin atanma şekli bakımından kanuni veya iradi atamadan farklı bir atama söz konusudur.¹¹⁶ Ayrıca mahkeme tarafından atanan tasfiye görevlisi kamu görevlisi niteliğinde değildir.¹¹⁷

Mahkeme tarafından atanan tasfiye görevlisi bir veya birden fazla kişiden oluşabilir. Birden fazla tasfiye görevlisi atanmışsa, tasfiye görevlileri, aksi ortaklar tarafından kararlaştırılmamışsa, birlikte hareket edeceklerdir.¹¹⁸ Zira TBK m. 630/1 hükmü gereğince “*Kanunun bu bölümünde veya ortaklık sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça, yönetici ortaklar ile diğer ortaklar arasındaki ilişkiler, vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlere tabidir*”. TBK m. 511/2 gereğince “*Vekâleti birlikte üstlenenler, vekâletin ifasından müteselsil olarak sorumludurlar ve yetkilerini başkalarına devir hakları olmadıkça, vekâlet vereni, ancak birlikte yaptıkları fiil ve işlemleriyle borç altına sokabilirler*”. Anılan hüküm adi şirkette tasfiye görevlileri

hususla ilişkin olarak öğretide Demir, mahkemenin tasfiye görevlisi atamakla yükümlü olduğu tek durumun TBK m. 644/2 hükmü olduğunu ve bunun dışında hiçbir hâlde mahkemenin tasfiye görevlisi atayamayacağını belirtmiştir. Bkz. Demir, *Adi Ortaklığın*, 133.

¹¹⁴ Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 218.

¹¹⁵ Şenocak, “Adi Ortaklık Sözleşmesi,” 1172.

¹¹⁶ Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 12; Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 73; Aksu, *Tasfiye*, 149.

¹¹⁷ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 550 N. 8a; Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 12; Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 73; Aksu, *Tasfiye*, 149, 160.

¹¹⁸ Aksu, *Tasfiye*, 164; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 226. Birden fazla tasfiye görevlisi atanmışsa, şüphe durumunda, birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Bkz. Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 548-549 N. 5; Steininger, “SHK - Stämpflis Handkommentar,” Art. 550 N. 7. Tasfiye memurunun tek başına veya diğerleri ile birlikte tasfiye işlemlerini yapacağına ilişkin bkz. Kayıhan, *Şirketler Hukuku*, 88. Uçar, birden fazla tasfiye görevlisinin atanması durumunda, şirketin amacı için ittifak kararı gerektiğini, ancak her bir görevliye temsil ve münferit imkânı verilebileceğini belirtmiştir. Bkz. Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 43. İsviçre öğretisinde, tasfiye görevlilerinin temsil hakkı bakımından, tasfiye aşamasında şirketin temsilinin, şirketin sona ermesine kadar geçerli olan ilkelere tabi olduğu belirtilmiştir. Bu görüşe göre OR. Art. 550/1’de geçen tasfiyenin birlikte yapılması ifadesine rağmen, tasfiye yapmaya yetkili ortakların üçüncü kişilere karşı birlikte hareket etme zorunluluğu yoktur. Buna karşılık faaliyet hâlinde olan adi şirketin yöneticileri gibi, tek başına hareket eden tasfiye görevlileri veya üçüncü kişiler tarafından temsil edilebilirler. Bkz. Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 95-96.

açısından uygulandığında, tasfiye görevlileri ortaklar tarafından aksi kararlaştırılmamışsa, birlikte hareket ederek tasfiye işlemlerini gerçekleştirecektir.

TBK m. 644/2 kapsamında tasfiye görevlisi atanması için ortakların anlaşamaması yeterli olacaktır. Öğretide bir görüşe göre, TBK m. 644/2'nin lafzı açıkça, ortaklara sadece "*haklı sebepler mevcutsa*" adi ortaklığın tasfiyesine yönelik tasfiye görevlisi atanmasını mahkemeden isteme hakkı tanımaktadır.¹¹⁹ Ancak anılan görüş, haklı sebep şartını TBK m. 644/2 hükmü ile sınırlamakta; tasfiye davasının açılması durumunda mahkemenin her durumda tasfiye görevlisi atamak zorunda olduğunu belirtmektedir.¹²⁰ Kanaatimizce TBK m. 644/2'de ortakların tasfiye görevlisini talep etme ile ilgili bir sınırlama veya haklı nedenden bahsedilmemektedir. Bu nedenle TBK m. 644/2 gereğince ortakların tasfiye görevlisi atanmasında anlaşamamaları durumunda, haklı bir neden olsun veya olmasın, her bir ortağın talebi üzerine mahkeme tasfiye görevlisi atayacaktır. Ayrıca burada "*tasfiye görevlisi atanması hususunda ortakların anlaşamaması*" durumunun bizatihi kendisi haklı sebep oluşturmaktadır.

Bu noktada şirket sözleşmesi, ortaklık kararı veya TBK m. 644/2 gereğince talep üzerine mahkeme tarafından tasfiye görevlisi atanmışsa, mahkemenin mevcut tasfiye görevlisi yerine yeni birini atama yetkisinin olup olmadığı açık değildir. İsviçre hukukunda kollektif şirkete ilişkin OR Art. 583/2 gereğince, bir ortağın talebi üzerine, mahkeme, önemli sebeplerin varlığı hâlinde tasfiye görevlisini görevden alınabilir ve

¹¹⁹ Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 221, 227-228. Yazarlara göre, ortaklardan birinin talebi üzerine, tasfiye davası açılmamış olsa dahi haklı sebebin bulunması durumunda, mahkeme tarafından tasfiye görevlisi atanabilir. Örneğin ortaklardan birinin temsilcisi olmaksızın trafik kazası sonucu uzun süreli komaya girmesi gibi, oybirliğini engelleyecek durumların olması tasfiye görevlisi atanması için yeterli olacaktır. Aynı şekilde mevcut tasfiye görevlisinin uzun süre yurt dışında olması veya iflas etmesi durumunda, ortaklar yeni bir tasfiye görevlisi atanmasını talep edebilirler.

¹²⁰ Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 229.

yerine yenisini atayabilir. İsviçre öğretisinde¹²¹ ve Federal Mahkeme kararlarında¹²² kolektif şirketin tasfiyesine ilişkin hükümlerin daha ayrıntılı düzenlendiğinden bahisle (OR Art. 582-590), anılan hükümlerin adi şirketin tasfiyesine uygulanabileceği belirtilmiştir. Bu nedenle adi şirkette her ortak mahkemeden haklı nedenlerin bulunması durumunda tasfiye görevlisinin görevden alınmasını talep edebilecektir.¹²³

TTK'nın kolektif şirkete ilişkin hükümlerine bakıldığında, tasfiye memurunun atanmasının şirketin sona ermesinde önce ve sonra olarak ayrı şekillerde düzenlenmiştir. TTK m. 274/1'e göre, tasfiye görevlisinin şirketin sona ermesinden önce atanması durumunda, *"Tasfiye memurları, şirket sözleşmesiyle veya şirketin sona ermesinden önce bir ortaklar kararıyla, ortaklar arasından seçilmişlerse, diğer ortakların oybirliğiyle verebilecekleri bir kararla görevden alınabilirler. Oybirliğine ulaşamadığı takdirde, ortaklardan herhangi birinin istemi üzerine, haklı sebepler varsa, mahkemece görevden alınabilirler."* TTK m. 275'e göre ise *"Şirketin sona ermesinden sonra, ortaklar arasından seçilen tasfiye memurları, diğer ortakların oybirliğiyle verecekleri bir kararla görevden alınabilirler. Oybirliğine ulaşamadığı takdirde ortaklardan herhangi birinin istemi üzerine, haklı sebepler varsa, mahkemece görevden alınabilirler."* Her iki hükümde atanmış olan tasfiye görevlisinin mahkeme tarafından görevden alınması haklı sebeplerin varlığına bağlanmıştır.

¹²¹ Staehelin, "Basler Kommentar," Art. 548-549 N. 2; Jung, "Personengesellschaften," Art. 547-551 N. 1; Müller, "OR Kommentar," Art. 548 N. 2; Sethe, "Kurzkommentar OR," Art. 547-551 N. 1; Steininger, "SHK - Stämpfli Handkommentar," Art. 548/549 N. 2; Handschin ve Vonzun, "ZK - Zürcher Kommentar," Art. 548-551 N. 35; Jean Nicolas Druey, Eva Druey Just ve Lukas Glanzmann, *Gesellschafts- und Handelsrecht* (Schulthess Juristische Medien AG, 2021), § 4 N 75; Theo Guhl, Alfred Koller, Anton K. Schnyder und Jean Nicolas Druey, *Das Schweizerische Obligationenrecht* (Schulthess Juristische Medien AG, 2000), 688; Miguel Sogo, *Gestaltungsklagen und Gestaltungsurteile des materiellen Rechts und ihre Auswirkungen auf das Verfahren* (Schulthess Juristische Medien AG, 2007), 150; Matthew Reiter ve Alain Grieder, "§ 30 Gesuch auf Abberufung der Liquidatoren bei der Kollektivgesellschaft" içinde *Kommentierte Musterklagen zum Gesellschaftsrecht und zum Geistigen Eigentum Band II*, ed. Willi Fischer, Fabiana Theus Simoni ve Dieter Gessler (Schulthess Juristische Medien AG, 2022), N 13.

¹²² Kollektif şirketin tasfiyesinin adi ortaklığın tasfiyesinden esas itibarıyla farklı olmadığına ve kolektif şirketin tasfiyesine ilişkin hükümlerin adi ortaklığın tasfiyesine kıyasen uygulanabileceğine ilişkin karar için bkz. BGE 93 II 387 E.m3. Ayrıca bkz. Urteil des Obergerichts des Kantons Zürich vom 23. Mai 2024 N 1.3.2.

¹²³ Handschin ve Vonzun, "ZK - Zürcher Kommentar," Art. 548-551 N. 80; Aksu, *Tasfiye*, 179; Uçar, *Tüm Şirketlerde Fesih*, 42.

Buradaki esas sorunlardan bir tanesi adi şirketin tasfiyesine ilişkin hükümlerin ayrıntılı bir şekilde düzenlenmemiş olmasıdır. Zira kollektif şirketin tasfiyesine ilişkin hükümler TTK'da 267-303 arasında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle öğretilde kollektif şirketin tasfiyesine ilişkin düzenlemelerin, niteliğine uygun düştüğü ölçüde adi şirkete uygulanabileceği ifade edilmiştir.¹²⁴ Kanaatimizce TTK m. 274-275 hükümleri adi şirketin tasfiyesine kıyasen uygulanmalıdır. Çünkü gerek sözleşme veya ortaklar kararıyla atanan gerekse mahkeme tarafından atanan tasfiye görevlisinde, haklı sebepler varsa tasfiye görevlisi mahkeme tarafından görevden alınabilmelidir.¹²⁵ Haklı sebebe tasfiye görevlisine duyulan güvenin azalması, tasfiye görevlisinin mesleki olarak yetersizliği veya tasfiye görevlisinin isteksizliği örnek olarak verilebilir.¹²⁶ Mahkeme tarafından atanan tasfiye görevlisinin görevden alınması, ortakların veya TBK m. 644/4 anlamında ilgililerin talebi üzerine olabilir. Ancak mahkeme resen haklı sebeplerin olduğuna kanaat getiriyorsa, mevcut tasfiye görevlisini görevden alıp yeni bir tasfiye görevlisi atayabilmelidir.¹²⁷

Şirket sözleşmesi ile tasfiye görevlisi atanmışsa, TBK m. 644/2'nin ikinci cümlesi gereğince, ortakların mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep etmeleri mümkün değildir. Zira TBK m. 644/2'nin ikinci cümlesi, ortakların tasfiye görevlisi atanması hususunda anlaşamamaları hâlinde uygulama alanı bulacaktır.¹²⁸ Ancak şirketin tasfiye

¹²⁴ Kendigelen ve Kırca, *Şirketler Hukuku*, 168; Karayalçın, *Ticaret Hukuku*, 161-162; Şener, *Adi Ortaklık*, 516; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 98, 100 N. 115, 118; Aksu, *Tasfiye*, 128-129; Ulusoy, "Adi Ortaklığın Tasfiyesi," 893-894; Demir, *Adi Ortaklığın*, 124; Pakdil Doğan, "Adi Şirketin," 80. Ural'a göre adi ortaklığın tasfiyesinde adi ortaklık sözleşmesinde hüküm yoksa veya ortaklar bu konuda karar almamışlarsa, hâkim uyuşmazlığı TMK m. 1 hükmünden yararlanarak çözmelidir. Bu kapsamda "kollektif ortaklığın tasfiyesine ilişkin düzenlemelerin kıyasen uygulanması suretiyle değil de kanun boşluğunu doldurmak amacıyla genel ve soyut nitelikte kural koyarken anılan hükümlerden kıyasen faydalanmak suretiyle yararlanabilecektir." Bkz. Ural, *Adi Ortaklık*, 289.

¹²⁵ Bu yönde bkz. Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 231, 234.

¹²⁶ Handschin ve Vonzun, "ZK - Zürcher Kommentar," Art. 548-551 N. 80.

¹²⁷ Karatay ve Gümüş, "Adi Ortaklığın," 234.

¹²⁸ Ulusoy, "Adi Ortaklığın Tasfiyesi," 889. "...öncelikle taraflar arasında akdedilen ortaklık sözleşmesinde tasfiyeye ilişkin bir hüküm bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, hüküm bulunduğu takdirde tasfiyenin sözleşmedeki hükümlere göre yapılması, böyle bir hüküm bulunmaması halinde ise ortakların anlaşarak tasfiye memuru belirlemelerinin istenmesi, bu konuda anlaşamamaları halinde tasfiye işlemini gerçekleştirecek (ortaklığın faaliyet alanına göre konusunda uzman bir veya üç kişinin) tasfiye memuru olarak resen atanması...". Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2023/4358, K. 2024/2574, 26 Eylül 2024. Aynı yönde bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2019/1120, K. 2019/2284, 19 Mart 2019;

sürecine girmesiyle birlikte TBK m. 644/4 hükmünün burada uygulama alanı bulması mümkündür. Zira her ne kadar şirket sözleşmesi ile atanmış olsa da ortaklardan biri tasfiye usulüne ve tasfiye payına ilişkin uyuşmazlık kapsamında mahkemeden tasfiye görevlisinin değiştirilmesi talep edebilir.

Tasfiye görevlisinin mahkeme tarafından atanması durumunda, ortaklar, belirli sınırlar içinde, mahkemeden tasfiyeye ilişkin bazı işlemlerin yapılabilmesine yönelik talimat verilmesini talep edebileceklerdir.¹²⁹ Örneğin mahkemeden taşınmazın açık arttırmada satılmasına karar verilmesi talep edilebilir.¹³⁰ Ancak mahkeme tarafından tasfiye görevlisine verilecek talimatların, miras paylaşımında olduğu gibi genel nitelikte olmaması, somut ve belirli bir şekilde olması gerekmektedir.¹³¹

Öğretide bir görüşe göre, tasfiye davası açılmadan TBK m. 644/2 kapsamında sadece tasfiye görevlisinin atanmasının talep edilmesi çekişmesiz yargı işi olarak kabul edilmektedir.¹³² Diğer bir görüşe göre ise mahkemeden tasfiye görevlisinin atanmasına ilişkin uyuşmazlık çekişmeli yargı işidir.¹³³ Kanaatimizce TBK m. 644/2 kapsamında mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesi çekişmesiz yargı işi olarak

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2018/5207, K. 2019/1909, 12 Mart 2019; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2019/865, K. 2019/6316, 8 Temmuz 2019.

¹²⁹ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 548-549 N. 1; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 216.

¹³⁰ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 548-549 N. 1; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 216.

¹³¹ Staehelin, “Basler Kommentar,” Art. 548-549 N. 1; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 216.

¹³² Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 98, N. 114a; Aksu, *Tasfiye*, 148; Peksöz, *Medeni Usûl*, 234; Akyıldız, *Sona Ermesi*, 273; Pakdil Doğan, “Adi Şirketin,” 87. Mahkemeden sadece tasfiye görevlisinin talep edilmesi İsviçre hukukunda çekişmesiz yargıyı ifade eden ve ihtiyari/isteğe bağlı yargı anlamına gelen “*freiwillige Gerichtsbarkeit*” kapsamında değerlendirilmektedir. Bkz. Jung, “Personengesellschaften,” Art. 547-551 N. 11. Ayrıca bkz. Aslı Aras, “Çekişmesiz Yargı İşlerinde Görev ve Yetki,” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, 1 (2016): 66 dn. 1, <https://doi.org/10.21492/inuhfd.239941>; Mehmet Akif Gül, *Medeni Usul Hukukunda Dava Değeri* (On İki Levha Yayıncılık, 2022), 325 dn. 1070; Alper Tunga Küçük, *Vakıaların Toplanması Açısından Teksif İlkesi* (On İki Levha Yayıncılık, 2021), 187 dn. 1.

¹³³ Handschin ve Vonzun, “ZK - Zürcher Kommentar,” Art. 548-551 N. 78; Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 231. Ulusoy, husumet adi ortaklıkta diğer ortakların hepsine birlikte yöneltilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Ulusoy, “Adi Ortaklığın Tasfiyesi,” 891; Demir, tasfiye görevlisi talebinin çekişmesiz yargı işi olduğunun kabul edildiği varsayımında, her ortağın tasfiye görevlisi talep edebileceği ve bu durumun da karışıklığa neden olacağı görüşündedir. Bkz. Demir, *Adi Ortaklığın*, 133.

kabul edilmelidir. HMK m. 382/1’de çekişmesiz yargı işinin ölçütleri düzenlenmiştir.¹³⁴ Anılan hükme göre, “Çekişmesiz yargı, hukukun, mahkemelerce, aşağıdaki üç ölçütten birine veya birkaçına göre bu yargıya giren işlere uygulanmasıdır:

a) İlgililer arasında uyumsuzluk olmayan hâller.

b) İlgililerin, ileri sürülebileceği herhangi bir hakkının bulunmadığı hâller.

c) Hâkimin resen harekete geçtiği hâller”. Anılan hüküm gereğince mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesinin ilgili ölçütlerden birine girip girmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Bahse konu hükmün a bendi açısından tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesinde, ilgililer arasında bir uyumsuzluk bulunmaktadır. Zira ortaklar tasfiye görevlisi atanması hususunda anlaşamamış ve mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep etmişlerdir. Nitekim TBK m. 644/2 hükmünde de açıkça ortakların “Bu konuda anlaşamamaları hâlinde” ifadesiyle bu husus vurgulanmıştır. Hükmün b bendi açısından burada ortakların yani ilgililerin ileri sürebileceği subjektif bir hak bulunmamaktadır. Tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesinde, ortak, diğer ortaklara karşı bir hakkını ileri sürmemekte, sadece mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep etmektedir.¹³⁵ Bu açıdan ilgilinin ihlal edilen veya ihlal edilme tehlikesi bulunan bir hakkı mevcut değildir.¹³⁶ Hükmün c bendi açısından mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasını talep etme hakkı hâkimin resen hareket geçtiği hâller kapsamında değildir. Bu ölçütler çerçevesinde tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesinde, ortakların subjektif bir hakkı mevcut olmadığından, bu talebin çekişmesiz yargı işi olarak değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca HMK m. 382/2-e bendinde “Kollektif şirketin tasfiyesinde tasfiye memuru tayini” çekişmesiz yargı işi olarak sayılmıştır. Kolektif

¹³⁴ Bu ölçütler için bkz. Baki Kuru, *Nizasız Kaza* (Ajans Türk Matbaası, 1961), 16 vd; Murat Atalı ve Efe Direnisa, *Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku C IV* (On İki Levha Yayıncılık, 2025), 3656 vd.; Karşı, *Medeni Muhakeme*, 45 vd.

¹³⁵ M. Zahid Doğanay, “Medenî Usûl Hukuku Yönünden Anonim Şirketlerde Ek Tasfiye,” *Adalet Dergisi* 70 (2023): 267, <https://doi.org/10.57083/adaletdergisi.1285754>; Merve Hayran Polat, *Medenî Usûl Hukukunda Taraf Olarak Anonim Şirket* (Adalet Yayınevi, 2024), 53. Aksu, mahkemeden tasfiye görevlisinin atanmasının talep edilmesinde ortaklar arasında bir uyumsuzluk olmadığını ve ortağın diğer ortaklara karşı ileri sürebileceği subjektif bir hakkı da bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca tasfiye görevlisinin atanması durumunda ortakların subjektif bir hakkı da ihlal edilmiş değildir. Bkz. Aksu, *Tasfiye*, 148-149.

¹³⁶ Doğanay, “Ek Tasfiye,” 267; Hayran Polat, *Medenî Usûl*, 53.

şirketteki tasfiye memurunun atanmasını düzenleyen TTK m. 273/2'nin ikinci cümlesi, *“Bununla beraber ortaklardan birinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi, tasfiye hâlindeki şirket için bir veya birkaç tasfiye memuru atar”* şeklindedir. Esasında burada da ortaklardan birinin talebi üzerine mahkemece kollektif şirkete tasfiye memurunun atanması adi ortaklığa benzer şekilde düzenlenmiştir. Bu kapsamda adi ortaklık açısından da mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesi çekişmesiz yargı işi olarak kabul edilmelidir.

C. Tasfiye Görevlisi Atanması ile TBK m. 644/4 Arasındaki İlişki

TBK m. 644/2 kapsamında mahkeme tarafından tasfiye görevlisi atanmasında, mahkeme şirketin sona erip ermediğini, tasfiye aşamasında olup olmadığını ve ortakların bu konuda anlaşılmadıklarını değerlendirerek, tasfiye görevlisi atayacaktır. Bu noktada mahkemenin kararı sadece tasfiye görevlisi atanıp atanmaması ile sınırlı olacaktır. Diğer bir ifadeyle tasfiye görevlisinin atanmasının talep edildiği hâllerde (TBK m. 644/2), mahkeme talebi aşarak tasfiyenin yapılmasına ilişkin herhangi bir karar almayacaktır.¹³⁷ Dolayısıyla TBK m. 644/2 sadece tasfiye görevlisi atanmasına ilişkin özel bir hükümdür ve ortaklar tarafından tasfiye davasının açılmasını engellemeyecektir.¹³⁸

Adi şirketin tasfiye aşamasında, tasfiye görevlisinin atanması haricinde, tasfiye usulüne ilişkin bir uyuşmazlık mevcutsa, ortakların tasfiye görevlisi atanmasını istemek yerine TBK m. 644/4'e göre uyuşmazlığın mahkeme tarafından çözüme bağlanmasını talep etmesi isabetli olacaktır. Zira TBK m. 644/4'te tasfiye usulüne ilişkin uyuşmazlıklar denildiği için, tasfiye görevlisinin atanması da anılan hüküm kapsamında talep edilebilecektir. TBK m. 644/2 kapsamında tasfiye görevlisinin atanmasını sadece ortaklar isteyebilirken; TBK m. 644/4'te ise uyuşmazlığın çözümünü ilgililer isteyebilecektir.

¹³⁷ Domaniç, *Adi-Kollektif*, 117; Domaniç, *Şerh*, 438; Karayalçın, *Ticaret Hukuku*, 166; Peksöz, *Medenî Usûl*, 234. TBK m. 644/2 hükmünde mahkemeden tasfiye görevlisinin atanmasının talep etme yetkisi düzenlenmiş olup, burada tasfiye davasının açılması söz konusu değildir. Bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 212, 218.

¹³⁸ Öğretide de TBK m. 644/2 hükmü ile mülga BK'nın yürürlüğü döneminden itibaren Yargıtay tarafından uygulanan tasfiye davasının ortadan kalktığı şeklinde bir sonuca ulaşılmamalıdır. Bkz. Karatay ve Gümüş, “Adi Ortaklığın,” 218.

Sonuç olarak adi ortaklıkta ortakların tasfiye görevlisi atamasında anlaşamamaları durumunda, tasfiye görevlisinin mahkeme tarafından atanmasında iki ihtimal bulunmaktadır. Birinci ihtimalde TBK m. 644/2 gereğince ortakların anlaşamaması durumunda mahkemeden sadece tasfiye görevlisinin atanmasının talep edilmesidir. İkinci ihtimalde ise ortaklarından biri tarafından şirketin sona ermesi ile birlikte tasfiye davası açılmasıdır. Bu ihtimalde mahkeme tasfiye görevlisi atayarak, bu görevliler aracılığıyla tasfiye sürecini tamamlayacaktır. İki durum arasındaki fark ise birinci hâlde, mahkeme sadece tasfiye görevlisi atayacak ve tasfiye sürecine ilişkin herhangi bir karar almayacaktır. İkinci durumda ise mahkeme öncelikle şirketin sona erip ermediğini tespit edecek, şirketin sona erdiğine karar verirse, ortakların anlaşamaması durumunda tasfiye görevlisi atayacak ve bu görevliler aracılığıyla tasfiyeyi yapacaktır.

SONUÇ

TBK'da adi ortaklığın mahkeme aracılığıyla tasfiye edilmesine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, öğreti ve Yargıtay kararlarında tasfiyenin mahkeme aracılığı ile yapılabileceği belirtilmiştir. Bu çalışma içerisinde yapılan değerlendirmeler kapsamında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Adi ortaklıkta her bir ortağın mahkemeden tasfiye talep etmesi mümkündür ve tasfiye süreci mahkeme tarafından atanacak tasfiye görevlileri aracılığıyla yürütülmelidir. Aksinin kabulü hâlinde, mahkeme adi ortaklığın sadece sona ermesine karar verecek; tasfiye sürecine dahil olmayacaktır. Bu durumda ortaklar tasfiyenin yapılması hususunda anlaşamazlarsa TBK m. 644/4 kapsamında tekrar mahkemeye başvuracak ve tasfiye uzayacaktır. Bu sonuç hem usul ekonomisine aykırı olacak hem de tasfiyenin daha geç tamamlanmasına yol açacaktır. TBK'da adi ortaklığın tasfiyesinin mahkeme tarafından yapılacağına dair açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Yargıtay içtihatları ve TMK m. 1/2'nin kıyasen uygulanması yoluyla bu boşluk doldurulmuş; her ortağın tasfiye davası açabileceği ve tasfiyenin mahkeme gözetiminde yürütülebileceği kabul edilmiştir. TBK m. 644/2 ve 644/4 hükümleri, tasfiye sürecine ilişkin uyuşmazlıkların mahkeme tarafından çözümleneceğini öngörmekte olup, bu durum tasfiyenin mahkeme denetimi altında yapılabileceğini dolaylı olarak teyit etmektedir. Dolayısıyla mülga BK döneminde

olduğu gibi, TBK döneminde de tasfiyenin mahkeme aracılığıyla gerçekleştirilmesi kabul edilmelidir.

2. Adi ortaklığın borçlarının bulunup bulunmadığı ve malvarlığının yalnızca nakitten ibaret olup olmadığı hususu, ancak tasfiye süreci içinde ve tasfiye görevlileri aracılığıyla sağlıklı biçimde tespit edilebilir. Zira bilirkişilerin kendi başlarına ortaklık malvarlığının kapsamını ve borç durumunu kesin olarak belirlemesi her zaman mümkün olmayacaktır. Bunun yanında, şirketin hiç malvarlığı bulunmaması hâlinde dahi tasfiye davası açılabilir; zira malvarlığının var olup olmadığı ancak tasfiye sonunda ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla tasfiyenin amacı yalnızca aktiflerin paylaşımı değil, borçların karşılanması ve zararın ortaklar arasında paylaştırılmasıdır.

3. Adi ortaklık tasfiyesine ilişkin uyuşmazlığın ticari dava niteliğini belirleyen esas unsur, ticari iş kavramı değil, TTK m. 4'te düzenlenen ticari dava ölçütüdür. Zira TTK sistematığında ticari iş ve ticari dava kavramları birbirinden ayrılmış olup, ticari işlerin kendiliğinden ticari dava niteliği kazanacağına ilişkin herhangi bir açık hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, ticari işletme işleten bir adi ortaklığın tasfiyesine ilişkin davalarda, taraflar arasındaki uyuşmazlıkların ticari işletmeye ilişkin olması sebebiyle, TTK m. 4 uyarınca nispi ticari dava niteliği bulunduğu kabul edilmelidir.

4. Ortağın yalnızca adi ortaklığın sona ermesini talep ettiği hâllerde, mahkemenin tasfiye kararı verebilmesi için tasfiyeye ilişkin açık veya örtülü bir talebin ayrıca ileri sürülmesi gerekir. Zira HMK m. 26 uyarınca hâkim, tarafların talepleriyle bağlıdır ve talep edilmeyen bir husus hakkında karar veremez. Dolayısıyla dava dilekçesinde yalnızca ortaklığın sona ermesi istenmişse, mahkeme hem sona ermeye hem de tasfiyeye birlikte hükmedemez; bu durumda tasfiye ortaklar tarafından gerçekleştirilir veya ortaklar anlaşamazsa tasfiye görevlisi atanması için ayrıca mahkemeye başvurulması gerekir.

5. TBK m. 644/2 uyarınca tasfiye görevlisi atanması için ortaklar arasında anlaşmazlık bulunması yeterlidir; kanun haklı sebep şartı öngörmemiştir. Ortakların tasfiye görevlisi atanması üzerinde anlaşamaması bizzatı haklı sebep niteliği taşır. Adi ortaklık sözleşmesinde tasfiye görevlisinin atanmasına ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığı hâllerde, TBK m. 644/2'deki “*ortakların bu konuda anlaşamamaları*” ibaresi gereğince tasfiye görevlisinin oybirliği ile atanması esastır. Zira hükmün lafzı,

ortakların birlikte karar vermesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Bununla birlikte, TBK m. 624/2 uyarınca şirket sözleşmesinde oy çokluğu ile tasfiye görevlisi atanabileceğine ilişkin bir hüküm yer alsa dahi tasfiye aşamasında ortaklar arasındaki menfaat çatışmasının bulunması ve güven ilişkisinin zayıflaması nedeniyle, oy çokluğunun yeterli olduğu kabul edilmemelidir.

6. TTK m. 274–275 hükümleri adi ortaklık tasfiyesine kıyasen uygulanmalı ve tasfiye görevlisinin haklı sebeplerle görevden alınabilmesi mümkün olmalıdır. Güven kaybı, mesleki yetersizlik veya isteksizlik gibi durumlar haklı sebep teşkil eder. Tasfiye görevlisinin görevden alınması, ortakların veya TBK m. 644/4 kapsamındaki ilgililerin talebiyle gerçekleşebileceği gibi, mahkeme de haklı sebepleri resen tespit etmesi hâlinde mevcut görevlileri değiştirip yenisini atayabilmelidir.

7. TBK m. 644/2 kapsamında mahkemeden tasfiye görevlisi atanmasının talep edilmesi çekişmesiz yargı işidir. Zira HMK m. 382/1'deki kriterler değerlendirildiğinde, tarafların birbirlerine karşı ileri sürebilecekleri subjektif bir hak bulunmadığı ve yalnızca tasfiye sürecinin yürütülmesine ilişkin tasfiye görevlilerinin talep edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca kollektif şirketler bakımından tasfiye memuru atanması açıkça çekişmesiz yargı kapsamına alınmış olup (HMK m. 382/2-e; TTK m. 273/2), adi ortaklık açısından da aynı değerlendirmenin yapılması gerekir.

KAYNAKÇA

- Akın, Murat Yusuf. “Adi Şirket.” *İçinde Şirketler Hukuku*, Ed. Sami Karahan, 31-109. Mimoza Yayınları, 2013.
- Aksu, Raziye. *Adi Ortaklıkta Tasfiye Kurumu*. Yetkin Yayınları, 2024.
- Aksu, Raziye. *Şirketler Hukuku Ders Kitabı*. Yetkin Yayınları, 2025.
- Akyıldız, Mehmet Buğra. *Adi Ortaklığın Sona Ermesi*. Adalet Yayınevi, 2025.
- Alver, Cemil. *Adi Şirket Ve Ticaret Kanunu Genel Esasları*. Gaye Matbaacılık, 1991.
- Aras, Aslı. “Çekişmesiz Yargı İşlerinde Görev ve Yetki.” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, 1 (2016): 65-86. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.239941>.
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2025.
- Atalı, Murat ve Efe Direnisa. *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C IV*. On İki Levha Yayıncılık, 2025.
- Aydın, İsmail. *Ticari Davalarda Dava Şartı Olarak Arabuluculuk*. On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Yetkin Yayınları, 2023.
- Ayiter, Nuşin. *Türk Medenî Kanunu ve Borçlar Kanununda Elbirliği Ortaklıkları (İştirak Halinde Mülkiyet)*. Yeni Desen Matbaası, 1961.
- Aykun, Mehmet Ali. “*Adi Ortaklığın Sona Ermesi ve Tasfiyesi (TBK m.620-645)*.” Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2019.
- Badak Aybar, Zehra. “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklık Sözleşmesindeki Yenilikler ve Değişiklikler.” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, 26 (2014): 127-47.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*. Beta Yayıncılık, 2025.

- Bahtiyar, Mehmet, Ali Ayli, Mehmet F. Şua ve Argun Karamanlıoğlu. *Ticari İşletme Hukuku*. Beta Yayıncılık, 2022.
- Baştuğ, İrfan. *Şirketler Hukukunun Temel İlkeleri*. İstiklal Matbaası, 1974.
- Becker, Herman. *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi*. Çeviren A. Suat Dura. Yargıtay Yayını No:24, 1993.
- Bilge, Necip. *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri*. Sevinç Matbaası, 1971.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku*. Dora Yayıncılık, 2013.
- Bingöl, Muhammet Emin. *Adi Ortaklıkta Pay Kavramı ve Adi Ortaklık Payının Devri*. On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Bozkurt, Tamer. *Şirketler Hukuku*. Yetkin Yayınları, 2025.
- Demir, Mehmet Burak. *Adi Ortaklığın Tasfiyesi*. Yetkin Yayınları, 2021.
- Doğanay, M. Zahid. “Medenî Usûl Hukuku Yönünden Anonim Şirketlerde Ek Tasfiye.” *Adalet Dergisi* 70 (2023): 255-84. <https://doi.org/10.57083/adaletdergisi.1285754>.
- Domaniç, Hayri. *Adi-Kollektif ve Komandit Şirketler*. Eskin Matbaası, 1988.
- Domaniç, Hayri. *Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I*. Temel Yayınları, 1988.
- Druey, Jean Nicolas, Eva Druey Just ve Lukas Glanzmann. *Gesellschafts- und Handelsrecht*. Schulthess Juristische Medien AG, 2021.
- Duran, Osman. *Medeni Usul Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi*. Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Erdönmez, Güray ve Nur Bolayır. *Pekcanıtez Usûl Medenî Usûl Hukuku C II*. On İki Levha Yayıncılık, 2025.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. Legem Yayınevi, 2023.
- Eren, Fikret ve Ünsal Dönmez. *Eren Borçlar Hukuku Şerhi C V*. Yetkin Yayınları, 2023.
- Gemicioğlu, Bora. *Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil*. Vedat Kitapçılık, 2022.

Guhl, Theo, Alfred Koller, Anton K. Schnyder ve Jean Nicolas Druey. *Das Schweizerische Obligationenrecht*. Schulthess Juristische Medien AG, 2000.

Gül, Mehmet Akif. *Medeni Usul Hukukunda Dava Değeri*. On İki Levha Yayıncılık, 2022.

Jung, Peter. “Art. 530-551.” İçinde *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530–771 OR*, Ed. Vito Roberto ve Hans Rudolf Trüb, Schulthess Juristische Medien AG, 2023.

Handschin, Lukas ve Reto Vonzun. “Art. 548-Art. 551/I–III.” İçinde *ZK - Zürcher Kommentar, Die einfache Gesellschaft, Art. 530-551 OR Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Obligationenrecht, 4. Teil: Die Personengesellschaften*, Ed. Lukas Handschin, Schulthess Juristische Medien AG, 2009.

Hayran Polat, Merve. *Medenî Usûl Hukukunda Taraf Olarak Anonim Şirket*. Adalet Yayınevi, 2024.

Işık, Serpil. “Medenî Usûl Hukuku Açısından 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 60’ıncı Maddesinin Değerlendirilmesi.” *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, 2 (2023): 385-416. <https://doi.org/10.54699/andhd.1297875>.

Kanık, Hikmet. “Yapı Ortaklığından Doğan Hukuki Sorunlar.” İçinde *Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan*, 287–344. On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Karatay, Ela. *Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil*. Seçkin Yayıncılık, 2023.

Karatay, Ela ve Mustafa Alper Gümüş. “Adi Ortaklığın Tasfiyesinde Yönetim.” *Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi* 15, 34 (2023): 191-242.

Karayalçın, Yaşar. *Ticaret Hukuku – II. Şirketler Hukuku*. Sevinç Matbaası, 1973.

Karslı, Abdurrahim. *Medeni Muhakeme Hukuku*. Filiz Kitabevi, 2020.

Kayar, İsmail. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Ticaret Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 2018.

Kayıhan, Şaban. *Şirketler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 2024.

Kendigelen, Abuzer ve İsmail Kırca. *Şirketler Hukuku C. I*. On İki Levha Yayıncılık, 2021.

- Köroğlu, Anıl. *Medeni Usul Hukuku Bakımından Ortaklığın Giderilmesi Davası*. On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Kurşat, Zekeriya. “Yeni Borçlar Kanunumuzda Adi Ortaklık Hükümlerinin Değerlendirilmesi.” *İÜHFM* 70, 1 (2012): 301-17. <https://izlik.org/JA68HM43NR>.
- Kuru, Baki. *Nizasız Kaza*. Ajans Türk Matbaası, 1961.
- Küçük, Alper Tunga. *Vakıaların Toplanması Açısından Teksif İlkesi*. On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Meriç, Nedim. “Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf Ve Taleple Bağlılık İlkesinin Kapsamı Ve Bazı Güncel Kararların Değerlendirilmesi.” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, 2 (2016): 23-63. <https://izlik.org/JA47JW42ED>.
- Muşul, Timuçin. *Medenî Usul Hukuku*. Adalet Yayınevi, 2012.
- Müller, Karin. “Art. 530-551.” İçinde *OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch)*, Ed. Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz ve Roland Fankhauser, Orell Füssli Verlag, 2023.
- Müller, Karin, Walter Fellmann ve Simon Leu. “Mehrwertbeteiligung eines einfachen Gesellschafters bei der Liquidation der Gesellschaft.” İçinde *Theorie und Praxis des Unternehmensrechts*, Ed. Peter Jung, Frédéric Krauskopf ve Conradin Cramer, 491-500. Schulthess Juristische Medien AG, 2020.
- Narin, Resul. “*Adi Şirketin Sona Ermesi (BK m. 535 – 541)*.” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2010.
- Oğuz, Habip. “Taleple Bağlılık İlkesi Bakımından Yargıtay’ın Bir Kararının İncelenmesi.” *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 8 (2016): 301-16. <https://izlik.org/JA53KA32CN>.
- Özdamar, Emine. “Adi Ortaklığın Sona Ermesi ve Tasfiye.” *Terazi Hukuk Dergisi* 14, 154 (2019): 1206-19.
- Özenli, Soysal. *Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar*. Kazancı Hukuk Yayınları, 1988.

- Pakdil Doğan, Zeynep Berre. “*Adi Şirketin Tasfiyesi ve Sona Ermesi.*” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2023.
- Peksöz, Vildan. *Medenî Usûl Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri*. On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku*. Vedat Kitapçılık, 2009.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku I*. Vedat Kitapçılık, 2021.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Adalet Yayınevi, 2024.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi C. I*. Adalet Yayınevi, 2024.
- Reiter, Matthew T. ve Alain Grieder. “§ 30 Gesuch auf Abberufung der Liquidatoren bei der Kollektivgesellschaft.” İçinde *Kommentierte Musterklagen zum Gesellschaftsrecht und zum Geistigen Eigentum Band II*, Ed. Willi Fischer, Fabiana Theus Simoni ve Dieter Gessler, Schulthess Juristische Medien AG, 2022.
- Schott, Bertrand G. “Liquidation einer einfachen Gesellschaft - Art. 545 ff. OR sowie (analog) Art. 582 ff. OR.” *ius.focus* 6 (2011): Nr 145.
- Sengir, Turgut. “Karar İncelemeleri (Adi Ortaklıklarda Tasfiye Memuru Tayini).” *Batider* 5, 3 (1970): 594-97.
- Sethe, Rolf. “Art. 530-551.” İçinde *Kurzkomentar OR*, Ed. Heinrich Honsell, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2014.
- Sogo, Miguel. *Gestaltungsklagen und Gestaltungsurteile des materiellen Rechts und ihre Auswirkungen auf das Verfahren*. Schulthess Juristische Medien AG, 2007.
- Stahelin, Daniel. “Art. 545-551.” İçinde *Basler Kommentar Obligationenrecht II, Art. 530-964/OR inkl. Schluss- und Übergangsbestimmungen*, Ed. Rolf Watter ve Hans Ueli Vogt, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2024.

- Steininger, Thomas Alexander. “Art. 548–550.” İçinde *SHK - Stämpflis Handkommentar, Personengesellschaftsrecht (Art. 530-619 OR)*, Ed. Jürg Gian Schütz, Stampfli Verlag AG, 2015.
- Şahankaya, Sarp. *Adi Ortaklıklarda Haklı Sebeplerle Fesih ve Ortaklıktan Çıkarma*. Adalet Yayınevi, 2021.
- Şener, Oruç Hami. *Adi Ortaklık*. Yetkin Yayınları, 2008.
- Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*. Filiz Kitabevi, 2026.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari İşletme Hukuku*. Filiz Kitabevi, 2025.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi*. Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Şenocak, Kemal. “Adi Ortaklık Sözleşmesi.” İçinde *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ed. M. Turgut Öz, 951-1185. Seçkin Yayıncılık, 2025.
- Tekelioğlu, Numan. “Adi Ortaklıkta Ortağın Ölümü Halinde Mirasçıların Hukuki Durumu.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, 3 (2021): 225-68. <https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.979233>.
- Tekil, Fahiman. *Adi, Kollektif Ve Komandit Şirketler Hukuku*. Tekil Müşavirlik ve Yayıncılık, 1996.
- Uçar, Salter. *Tüm Şirketlerde Fesih ve Tasfiye*. Kazancı Matbaacılık, 1996.
- Ulusoy, Erol. “Adi Ortaklığın Tasfiyesi Ve Mahkemelerin Görevi.” *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 5 (2015): 879-904. <https://izlik.org/JA68MZ55MG>.
- Ural, Nihal. *Adi Ortaklık Sözleşmesinin İradi Sona Ermesi Ve Hukuki Sonuçları (Fesih Ve Tasfiye)*. On İki Levha Yayıncılık, 2025.
- Uygur, Turgut. *Açıklamalı – İctihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Cilt 8*. Seçkin Yayıncılık, 2010.
- Yalman, Macit ve Erbay Taylan. *Adi Ortaklık*. Olgaç Matbaacılık, 1976.

Yavuz, Cevdet, Faruk Acar ve Burak Özen. *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler -İkinci Cilt*. Beta Yayıncılık, 2022.

Yıldırım, Efe Can. *Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Erme Nedenleri*. On İki Levha Yayıncılık, 2023.

Yılmaz, Ejder. *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi C. I*. Yetkin Yayınları, 2021.

Yiğit, İlhan. “Adi Ortaklığın Konusu Ve Doğurduğu Hukuki Sonuçlar.” *Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, 2 (2024): 315-46.
<https://doi.org/10.51562/nkuhukuk.2024526>.

Yongalık, Aynur. *Adi Şirkette Sermaye Payı*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1991.